

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
PRAKTIKOS APŽVALGA
2015 M. KOVO 1 D. – 2015 M. KOVO 31 D.

APŽVALGĄ PARENGĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS

TURINYS

I. ADMINISTRACINĖS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE.....	4
3. UŽSIENIEČIŲ TEISINĖ PADĖTIS LIETUVOS RESPUBLIKOJE.....	4
<i>Dėl termino prisiėkti Lietuvos Respublikai, kai asmeniui Prezidento dekretu suteikiama Lietuvos Respublikos pilietybė.....</i>	<i>4</i>
<i>Dėl principo lex retro non agit taikymo .....</i>	<i>4</i>
4. GINČAI, KILĘ IŠ ŽEMĖS TEISINIŲ SANTYKIŲ.....	4
<i>Dėl bendrojo plano reikšmės keičiant pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą.....</i>	<i>5</i>
<i>Dėl asmens pripažinimo šeimos nariu, turinčiu teisę pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą gauti žemę nuosavybėn neatlygintinai ir šios teisės paveldėjimo.....</i>	<i>5</i>
6. SOCIALINĖ APSAUGA	7
<i>Dėl motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpos perskaičiavimo, taikant pripažintas prieštaravusiomis Konstitucijai Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo nuostatas 7</i>	
<i>Dėl sąvokos „tinkamas darbas“ aiškinimo Užimtumo rėmimo įstatymo prasme.....</i>	<i>8</i>
8. MOKESČIŲ SUMOKĖJIMAS, GRAŽINIMAS IR IŠIEŠKOJIMAS.....	9
<i>Dėl mokesčių administratoriaus sprendimo išieškoti mokesstinę nepriemoką ir nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš banko sąskaitų pripažinimo vykdomuoju dokumentu Įmonių bankroto įstatymo prasme.....</i>	<i>9</i>
<i>Dėl senaties termino taikymo nagrinėjant prašymus dėl vietinės rinkliavos priteisimo.....</i>	<i>10</i>
<i>Dėl apvalinimo taisyklių taikymo, perskaičiuojant mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų sumas iš litų į eurus .</i>	<i>11</i>
10. MUITINĖS VEIKLA.....	11
<i>Dėl Muitinės laboratorijos atlikto tyrimo reikšmės klasifikuojant atitinkamas prekes, kai yra pateikiami kitų laboratorijų tyrimai.....</i>	<i>11</i>
11. NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMAS.....	12
<i>Dėl teisės pakeisti valią dėl atlyginimo už valstybės išperkamą žemę būdo iki 2015 m. kovo 1 d. ....</i>	<i>12</i>
<i>Dėl nuomininkų, gyvenusių iki 1991 m. birželio 18 d. grąžintuose namuose, teisės gauti valstybės garantiją.....</i>	<i>13</i>
<i>Dėl teisės į valstybės garantiją (ne)įgyvendinimo, kai sudaroma nuomos sutartis grąžintuose namuose</i>	<i>14</i>
12. REGISTRAI.....	14
<i>Dėl Viešojo administravimo įstatymo taikymo, Registrų centrui priimant sprendimus.....</i>	<i>15</i>
15. CIVILINĖ ATSAKOMYBĖ UŽ ŽALĄ, ATsirADUSIĄ DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ	15
<i>Dėl būtinybės nustatyti tinkamą atsakovą prieš sprendžiant klausimą dėl ieškinių senaties taikymo.....</i>	<i>15</i>
14. TERITORIJŲ PLANAVIMAS.....	16
<i>Dėl Vyriausybės įgaliotos institucijos teisės tvirtinti detalų planą, kurio per nustatytus terminus nei patvirtino, nei atsisakė tvirtinti kompetentingos vietos savivaldos institucijos, kai savivaldybei pateiktas prašymas tvirtinti šį planą nebuvo grąžintas planavimo organizatoriui .....</i>	<i>16</i>
16. VALSTYBĖS TARNYBA	17
<i>Dėl vien tik įslaptinta informacija paremto sprendimo nepriimti į tarnybą.....</i>	<i>17</i>
<i>Dėl vidaus tarnybos (policijos) pareigūnų viršvalandinio darbo sampratos .....</i>	<i>17</i>
<i>Dėl sprendimo panaikinti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija.....</i>	<i>18</i>
<i>Dėl sąvokos „darbuotojas, auginantis vaikus“ aiškinimo, sprendžiant, ar tokiam asmeniui suteiktina papildoma poilsio diena.....</i>	<i>19</i>
<i>Dėl reikalavimo gauti profesinės sąjungos sutikimą skiriant tarnybines nuobaudas pagal Kalėjų departamento statuto 2008 m. lapkričio 6 d. redakciją .....</i>	<i>19</i>

17. BYLOS DĖL NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMO	20
<i>Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2010 m. rugsėjo 15 d. sprendimu Nr. Sp-69 patvirtinto Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų kandidatų diskusijų per radiją ir televiziją tvarkos aprašo 20 ir 21 punktų teisėtumo.....</i>	<i>21</i>
<i>Dėl savivaldybės teisės reguliuoti privačių bendrojo naudojimo objektų atnaujinimui skirtų lėšų tvarkymo klausimus .....</i>	<i>21</i>
38. KITOS BYLOS, KYLANČIOS IŠ GINČŲ DĖL TEISĖS VIEŠOJO AR VIDAUS ADMINISTRAVIMO SRITYJE	22
<i>Dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo ir tokios žalos kompensavimo avansu atribojimo.....</i>	<i>22</i>
II. ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA	23
61. PROCESINIAI TERMINAI	23
<i>Dėl Darbo kodekse numatyto bendrojo senaties termino taikymo, kaip pagrindo atsisakyti priimti pareiškėjo skundą .....</i>	<i>23</i>

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) procesinių sprendimų ir Specialiosios teisėjų kolegijos nutarčių dėl teisingumo santraukos, kurios LVAT nesaisto. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui. Oficialius nutarčių bei sprendimų tekstus galite rasti, pasinaudoję interaktyviomis nuorodomis. Informacija dėstoma, remiantis Teisėjų tarybos 2008 m. balandžio 25 d. nutarimu Nr. 13P-50-(7.1.2) patvirtintu Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi.

I. Administracinės bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

3. Užsieniečių teisinė padėtis Lietuvos Respublikoje

Dėl termino prisiekti Lietuvos Respublikai, kai asmeniui Prezidento dekretu suteikiama Lietuvos Respublikos pilietybė

Dėl principo lex retro non agit taikymo

2007 m. kovo 28 d. pareiškėjas pateikė prašymą suteikti Lietuvos Respublikos pilietybę. Lietuvos Respublikos Prezidento 2007 m. rugpjūčio 8 d. dekretu pareiškėjui T. Y. suteikta Lietuvos Respublikos pilietybė. Dekretas įsigaliojo 2007 m. rugpjūčio 15 d. 2013 m. vasario 7 d. pareiškėjas neteko turėtos kitos valstybės pilietybės, jos atsisakius. 2002 m. rugsėjo 17 d. Pilietybės įstatymas nenustatė termino, per kurį asmuo, kuriam yra suteikta Lietuvos Respublikos pilietybė, turėtų prisiekti. Nuo 2008 m. liepos 22 d. minėtas reglamentavimas pasikeitė, įvedus dvejų metų terminą, per kurį asmuo, kuriam yra suteikta Lietuvos Respublikos pilietybė, turėtų prisiekti. 2013 m. rugpjūčio 29 d. pareiškėjas kreipėsi į Migracijos departamentą su prašymu dėl priesaikos Lietuvos Respublikai. Migracijos departamentas 2013 m. spalio 4 d. raštu atsisakė tenkinti pareiškėjo prašymą, kadangi pareiškėjas praleido Pilietybės įstatyme nustatytą terminą prisiekti Lietuvos Respublikai, o Pilietybės įstatymas nenumato galimybės atnaujinti šį terminą, neatsižvelgiant į praleisto termino priežastis.

Nagrinėtoje byloje ginčo šalys, pareiškėjas ir viešojo administravimo subjektas, skirtingai traktavo klausimą, kurios pasikeitusio reglamentavimo nuostatos dėl reikalavimo prisiekti Lietuvos Respublikai, esant priimtam Lietuvos Respublikos Prezidento dekretui dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo, taikytinos. Pareiškėjo tvirtinimu, jam turėtų būti taikomi reikalavimai, kurie buvo nustatyti dekretu įsigaliojimo metu, t. y. normos, kuriose nebuvo nustatytas terminas prisiekti Lietuvos Respublikai. Atsakovo tvirtinimu, turėtų būti taikomos normos, galiojusios pareiškėjo prašymo dėl priesaikos pateikimo metu, t. y. normos, kuriose buvo nustatytas terminas prisiekti Lietuvos Respublikai – 2 metai nuo dekretu įsigaliojimo.

LVAT teisėjų kolegija pirmiausiai pažymėjo, kad pilietybės suteikimas yra procesas, kurį apima keli etapai – Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu priėmimas ir įsigaliojimas bei priesaika Lietuvos Respublikai, tačiau tai yra vientisas procesas. Teisėjų kolegija nurodė, jog tai, kad priesaika Lietuvos Respublikai siejama su Lietuvos Respublikos piliečio teisių ir pareigų atsiradimu, t. y. su materialinių teisių atsiradimu, vertintina kaip aplinkybė, lemianti, jog reikalavimai dėl priesaikos taip pat yra materialinės teisės dalis. Dėl to pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sprendė, kad įstatymai, kuriais buvo įtvirtintas priesaikos terminas, ar pats terminas yra procedūrinio pobūdžio, todėl taikytinos teisės normos (ir terminas), galiojusios prašymo dėl priesaikos pateikimo metu. Todėl konstatuota, kad pareiškėjo prašymas suteikti pilietybę nagrinėtinas pagal teisės normas, galiojusias pareiškėjo kreipimosi su prašymu suteikti pilietybę metu, nes įstatymų leidėjas nenustatė jokių kitokių specialių taisyklių dėl materialinės teisės normų galiojimo laike, t. y. įstatymų leidėjas nebuvo ir nėra nustatęs, kad naujas reikalavimas dėl termino taikytinas taip pat asmenims, kurie kreipėsi dėl pilietybės suteikimo ar kurių atžvilgiu dekretas suteikti pilietybę įsigaliojo iki Pilietybės įstatymo 2008 m. liepos 15 d. redakcijos įsigaliojimo. Pareiškėjo kreipimosi dėl pilietybės suteikimo metu nebuvo nustatytas terminas, per kurį buvo galima prisiekti. Dėl to Migracijos departamentas be teisinio pagrindo taikė pareiškėjui teisės aktų reikalavimus, kurie nebuvo nustatyti materialinių teisinių santykių atsiradimo metu, ir padarė klaidingą išvadą, jog pareiškėjas praleido terminą prisiekti Lietuvos Respublikai. Taigi pareiškėjas pagrįstai tvirtino, kad viešojo administravimo institucija pažeidė *lex retro non agit* principą, pagal kurį teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį ir neleidžiamas teisės aktų galiojimas atgaline tvarka.

2015 m. kovo 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1424-602/2015

Procesinio sprendimo kategorija 3

[Prieiga internete](#)

4. Ginčai, kilę iš žemės teisinių santykių

4.5. Kiti ginčai, kilę iš žemės teisinių santykių

Dėl bendrojo plano reikšmės keičiant pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą

Teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 2 punkte numatyta, kad, kai, vadovaujantis įstatymais ir kitais teisės aktais, planuojamai statybai ir numatomai veiklai vykdyti privaloma pakeisti žemės sklypo žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą, jie keičiami Vyriausybės nustatyta tvarka savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu pagal savivaldybės lygmens bendrąjį planą ir (ar) vietovės lygmens bendrąjį planą, jeigu jis parengtas.

Pasak LVAT teisėjų kolegijos, ši taisyklė suprantama taip, kad, jei būtina atlikti žemės sklypo naudojimo ir (ar) būdo pakeitimą, reikalinga: 1) laikytis žemės sklypo naudojimo ir (ar) būdo keitimo tvarkos, nustatytos Vyriausybės; 2) keitimą įforminti savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu; 3) toks keitimas turi būti suderinamas su savivaldybės lygmens bendrojo planu ir (ar) vietovės lygmens bendrojo planu.

Apžvelgiamoje byloje nustatęs, kad pagal galiojantį bendrąjį planą ginčo žemės sklypai pateko į verslo, gamybos ir pramonės bei infrastruktūros funkcinę zoną (t. y. į teritorijas, nepriskirtas gyventi ir dėl to ginčo nebuvo), LVAT pripažino, kad atsakovas (savivaldybės administracijos direktorius) pagrįstai atsisakė pakeisti šių sklypų naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą iš žemės ūkio į kitos paskirties žemės sklypų vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybos.

2015 m. kovo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-693-556/2015

Procesinio sprendimo kategorija 14.1; 14.4

[Prieiga internete](#)

Dėl asmens pripažinimo šeimos nariu, turinčiu teisę pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą gauti žemę nuosavybėn neatlygintinai ir šios teisės paveldėjimo

Apžvelgiamoje byloje ginčytu sprendimu atsakovas atsisakė pareiškėjai suteikti neatlygintinai nuosavybėn žemės pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą. Ši įstatymo nuostata (2007 m. gegužės 10 d. redakcija) įtvirtino, jog žemė Vyriausybės nustatyta tvarka suteikiama nuosavybėn neatlygintinai Lietuvos Respublikos piliečiams, kurių šeimos buvo įkeldintos į Lietuvos Respublikos teritoriją po 1939 metų iš nuosavybės teise turėtų ūkių Lenkijos ir Vokietijos tuometinėse teritorijose, – žemės sklypai pagal šio įstatymo 10 straipsnyje nustatytą eilę žemei įsigyti, bet ne didesnio ploto, negu šie asmenys turėjo žemės nuosavybės teise arba gavo naudotis įkeldinant juos į Lietuvos Respublikos teritoriją, ir ne didesni kaip 150 ha bendro ploto.

Byloje buvo nustatyta, kad pareiškėja 2007 m. birželio 27 d. Marijampolės žemėtvarkos skyriui pateikė prašymą, kuriame nurodė, kad jos motinos šeima 1941 m. buvo prievarta perkelta iš Suvalkų apskrities, kur turėjo 8,5 ha žemės. Šis skyrius jai išdavė pažymą, kurioje nurodyta, kad J. A. turi teisę gauti 8,5 ha žemės neatlygintinai. Pareiškėja 2013 m. liepos 5 d. Nacionalinės žemės tarnybos teritoriniam padaliniiui pateikė prašymą neatlygintinai suteikti 8,5 ha žemės Vilniaus rajono teritorijoje, Maišiagalėje, tačiau šis padalinys atsisakė tenkinti pateiktą prašymą. Toks sprendimas buvo priimtas nustačius, jog J. A. buvo mirusio žemės savininko M. P. proanūkė, o Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktai ir kiti galiojantys teisės aktai nenustato galimybės suteikti nuosavybėn neatlygintinai valstybinės žemės sklypą mirusio piliečio vardu arba jo įpėdiniams.

Iš byloje buvusių dokumentų buvo matyti, kad pareiškėjos prosenelių šeima kartu su pareiškėjos seneliu P. E. M., kuriam tuo metu buvo 11 metų, 1941 m. buvo įkeldinti į Lietuvos Respublikos teritoriją. Prieš įkeldinimą pareiškėjos proseneliui M. P. dabartinės Lenkijos teritorijoje priklausė 8,5 ha ploto žemės ūkis. Pareiškėjos senelis mirė 1999 m., jo turtą paveldėjo jo sūnus V. P. (pareiškėjos dėdė), tačiau teisių neįformino. 2005 m., mirus pareiškėjos dėdei, pastarojo turtą pagal įstatymą paveldėjo pareiškėja, kuri yra gimusi 1984 m. Apeliaciniame skunde pareiškėja teigė, kad ji yra savo prosenelio M. P. šeimos narė, taip pat senelio J. P. turto paveldėtoja, todėl paveldėjo turtinę teisę į žemės sklypo suteikimą.

Vertindamas šias aplinkybes, LVAT pirmiausia pažymėjo, kad Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte *inter alia* įtvirtinta, kad žemė suteikiama nuosavybėn neatlygintinai Lietuvos piliečiams, kurių šeimos buvo įkeldintos į Lietuvos Respublikos teritoriją. Atitinkamai, kaip priminė išplėstinė teisėjų kolegija, terminas „šeima“, taikant Žemės reformos įstatymo 7 straipsnį turi būti suprantamas taip, kaip jis

suprantamas bendrinėje kalboje, t. y. „šeima“ – žmonių grupė, susidedanti iš tėvų, vaikų (kartais ir artimų giminaičių), gyvenančių kartu.

Pareiškėja nurodė, kad ji yra gimusi bendroje M. P. sūnaus J. P. dukros G. A. šeimoje, nes pareiškėjos tėvai ir seneliai gyveno kartu ir vedė bendrą šeimos ūkį – tai patvirtino ir aplinkybė, kad buvęs žemės savininkas M. P. kartu su savo sūnumi J. P. 1941 m. įkeldinti į Lietuvos Respublikos teritoriją iš Lenkijos. Byloje buvo pateikti įrodymai, kad pareiškėjos proseneliai ir senelis, kuriam tuo metu buvo 11 metų, buvo kartu įkeldinti į Lietuvos Respublikos teritoriją (b. l. 14). Taigi jie (pareiškėjos prosenelis ir senelis) yra laikytini tos pačios šeimos, įkeldintos į Lietuvos Respublikos teritoriją, nariais pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą. Tačiau, kaip pabrėžė LVAT, pareiškėja, gimusi 1984 m. Vilniuje, savo tėvų G. A. ir N. A. šeimoje, negali būti laikoma M. P. ir J. P. šeimos, įkeldintos į Lietuvos Respublikos teritoriją 1941 m., nare, kadangi minėtos šeimos įkeldinimo į Lietuvos Respubliką metu pareiškėja nebuvo gimusi, o minėta norma teisę gauti nuosavybėn neatlygintinai žemės sieja su šeimos narių įkeldinimo į Lietuvos Respublikos teritoriją momentu. Taigi pareiškėja neturėjo teisės gauti nuosavybėn neatlygintinai žemės pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą kaip šeimos, įkeldintos į Lietuvos Respublikos teritoriją po 1939 m. iš nuosavybės teise turėto ūkio tuometinėje Lenkijos teritorijoje, narė.

Tačiau pareiškėja taip pat teigė, kad ji, kaip senelio J. P. turto perėmėja, paveldėjo palikėjo turėtą turtinę teisę gauti valstybinės žemės nuosavybėn neatlygintinai. Pareiškėja rėmėsi Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, jog tuo atveju, kai to paties straipsnio 1, 2, 3, 4 punktuose nurodyti piliečiai, kurie nustatytu laiku buvo padavę prašymus atkurti nuosavybės teises, yra mirę, nuosavybės teisės atkuriamos mirusiojo vardu ir perduodamos įpėdiniui, jeigu šis yra Lietuvos Respublikos pilietis.

Šiuo klausimu LVAT išplėstinė teisėjų kolegija nurodė, kad Žemės reformos įstatyme nėra reglamentuotas teisės gauti žemės nuosavybėn neatlygintinai pagal šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą paveldėjimas. Šiuo aspektu pažymėta, kad, piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimas ir žemės suteikimas neatlygintinai piliečiams, kurių šeimos buvo įkeldintos į Lietuvos Respublikos teritoriją po 1939 metų iš nuosavybės teise turėtų ūkių Lenkijos ir Vokietijos tuometinėse teritorijose yra visiškai skirtingi procesai, sąlygoti skirtingų istorinių, socialinių, ekonominių sąlygų, todėl įstatymų leidėjas turėjo teisę nustatyti skirtingą teisinį reglamentavimą skirtingiems valstybinės žemės įsigijimo nuosavybėn būdams žemės reformos metu. Žemės reformos įstatymo 2 straipsnyje yra nustatyti šio įstatymo siejami tikslai, tarp kurių yra tikslas įgyvendinti socialinį teisingumą privatizuojant valstybinę žemę. Valstybė turi diskreciją nustatyti socialinio teisingumo įgyvendinimo būdus ir mastą. Priešingai nei nuosavybės teisių atkūrimo atveju, iš asmenų, turinčių teisę gauti žemės pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą, atimta žemė jų įkeldinimo į Lietuvos Respubliką metu, liko ne Lietuvos Respublikos teritorijoje. Minėtoje teisės normoje įtvirtinta teisė gauti neatlygintinai žemės sklypą nuosavybės teises iš esmės yra lengvatinio pobūdžio, šios teisės normos priėmimo istorinės priežastys yra skirtingos lyginant su nuosavybės teisių atkūrimo reglamentavimo istorinėmis priežastimis. Taigi, kaip vertino išplėstinė teisėjų kolegija, nuosavybės teisių atkūrimo teisiniai santykiai ir žemės suteikimo nuosavybėn neatlygintinai pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą teisiniai santykiai nėra pakankamai panašūs, kad pagal analogiją nagrinėjamoje būtų taikytina Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalis.

Pareiškėja apžvelgiamoje byloje teigė, kad ji paveldėjo turtinę teisę gauti nuosavybėn neatlygintinai žemės, kadangi tokią teisę turėjo jos senelis. Šio aspektu LVAT pažymėjo, kad ginčo atveju turtinė teisė gauti nuosavybėn neatlygintinai žemės pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą atsiranda atitinkamam asmeniui, kuris atitinka pirmiau minėtas sąlygas, aiškiai išreiškus valią, t. y. kompetentingai institucijai pateikęs prašymą gauti žemės sklypą. Nesant tokios valios išraiškos nėra pagrindo vertinti, kad susiformavo atitinkama turtinė teisė. Byloje nebuvo duomenų, kad pareiškėjos senelis būtų pateikęs prašymą suteikti jam nuosavybėn neatlygintinai žemės pagal Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punktą, taigi pareiškėjos seneliui nesusiformavo turtinė teisė gauti nuosavybėn neatlygintinai žemės sklypą. Dėl šios priežasties apžvelgiamoje byloje nebuvo pagrindo spręsti, kad ši teisė galėjo būti paveldėta.

2015 m. kovo 23 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A-1421-858/2015
Procesinio sprendimo kategorija 4.5

[Prieiga internete](#)

6. Socialinė apsauga

6.4.2. Motinystės ir motinystės (tėvystės) pašalpa

Dėl motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpos perskaičiavimo, taikant pripažintas prieštaravusiomis Konstitucijai Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo nuostatas

Administracinėje byloje ginčas kilo dėl motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpos vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu iki vaikai sukaks dveji metai dalies, neišmokėtos pareiškėjai dėl Socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo (toliau – Laikinis įstatymas) nuostatų taikymo. Laikinojo įstatymo 9 ir 10 straipsniai, kurie buvo taikyti perskaičiuojant ir mokant pareiškėjai sumažintą motinystės (tėvystės) pašalpą, Konstitucinio Teismo 2013 m. kovo 5 d. nutarimu buvo pripažinti tam tikra apimtimi prieštaraujančiais konstituciniam teisinės valstybės principui.

Byloje išplėstinė teisėjų kolegija pirmiausia vertino, ar pareiškėja, siekdama apginti savo galbūt pažeistas teises, susijusias su motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpų mokėjimu, tinkamai realizavo savo teisę kreiptis į teismą.

Vadovaudamasi Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 25 straipsniu bei Socialinio draudimo įstatymo 37 straipsnio 1 ir dalimis, išplėstinė teisėjų kolegija padarė išvadą, jog ginčams dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų sprendimų (veiksmų) *inter alia* motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpų apskaičiavimo ir mokėjimo klausimais yra nustatyta privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka. Taip pat išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, jog nors nagrinėtu atveju nebuvo duomenų, jog pareiškėjai įteiktas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – VSDFV) teritorinio skyriaus sprendimas, kuriuo perskaičiuota jos motinystės (tėvystės) pašalpa, sumažinant tam tikra dalimi, tačiau atsižvelgiant į Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 37 straipsnio 2 dalį, pagal kurią termino paduoti skundą VSDFV, kaip privalomai išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijai, pradžios momentas sietinas *inter alia* su diena, kurią suinteresuotas asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie skundžiamo veiksmo atlikimą (neatlikimą), sprendė, jog pareiškėja apie jai mokamą sumažintą motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpą turėjo sužinoti šią pašalpą jai išmokėjus.

Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, jog vertinant pareiškėjos veiksmus, siekiant pasinaudoti įstatymų nustatyta privaloma ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, aktualus yra teisinis reguliavimas, įtvirtintas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131 patvirtintose Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėse, kurių 20 punktas nustato, kad jeigu skundo nagrinėjimo metu paaiškėja, kad yra praleistas Taisyklių 6 punkte nurodytas terminas skundui pateikti, apie tai informuojamas pareiškėjas, kartu prašant iki nustatyto termino pateikti paaiškinimus ir įrodymus, patvirtinančius aplinkybes, sudarančias pagrindą terminui atnaujinti; jeigu pareiškėjas iki nustatyto termino pateikia prašomus įrodymus ir paaiškinimus, skundą nagrinėjantis valstybės tarnautojas informuoja apie tai Fondo valdybos direktorių ar jo pavaduotoją, kuris sprendžia termino atnaujinimo klausimą. Šių Taisyklių 31 punktas nustato, kad jeigu skundas pateiktas praleidus nustatytą skundo padavimo terminą ir pareiškėjas per Fondo valdybos nurodytą terminą nepateikia įrodymų, sudarančių pagrindą terminui atnaujinti, arba Fondo valdybos direktorius ar direktoriaus pavaduotojas nusprendžia, kad nėra pagrindo terminui atnaujinti, skundas yra nenagrinėjamas. Kiek tai aktualu sprendžiant ginčą dėl VSDFV teritorinio skyriaus veiksmų, perskaičiuojant ir mokant motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpas, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 37 straipsnio 2 dalyje yra nustatytas procedūrinis terminas – 20 darbo dienų nuo dienos, kai asmuo sužinojo ar turėjo sužinoti apie skundžiamo veiksmo atlikimą ar sprendimo priėmimą – kurio saistomas asmuo gali realizuoti savo teisę inicijuoti ginčą ikiteismine tvarka. Būtent ginčus ne teismo tvarka nagrinėjanti institucija – Fondo valdyba – turi įgaliojimus, išplaukiančius iš Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 37 straipsnio, konstatuoti tokio termino praleidimą ir, remiantis šia teisiškai reikšminga faktine aplinkybe, taikyti pasekmes – nenagrinėti skundo, paduoto praleidus įstatymo nustatytą terminą. Minėtos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131 patvirtintų Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklių 20 ir 31 punktų nuostatos įtvirtina būtent tokios situacijos teisinį reguliavimą. Byloje nagrinėtu atveju, įvertinusi, jog pareiškėjai padavus skundą, VSDFV netaikė minėtų nuostatų dėl termino skundui paduoti praleidimo pasekmių, t. y. nepriėmė sprendimo nenagrinėti skundo dalyje dėl VSDFV

teritorinio skyriaus sprendimo perskaičiuoti motinystės (tėvystės) pašalpą dėl to, kad praleistas terminas jam paduoti, o iš esmės išreiškė savo poziciją ir pateikė susiklosčiusios situacijos teisinį įvertinimą, išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėjos skundas išankstine ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka buvo išnagrinėtas. Taigi pareiškėjai tinkamai pasinaudojus privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, konstatuota, jog kliūčių šiuo aspektu ginčą nagrinėti iš esmės teisme nėra.

Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalies ir 110 straipsnio nuostatas, nurodė, jog asmeniui laikantis įstatymuose nustatytos tvarkos ir terminų pareiškus reikalavimą teisme apginti Konstitucijoje įtvirtintą teisę, *inter alia* teisę į atitinkamą socialinę paramą, pažeistą taikant Konstitucijai prieštaraujantį teisinį reguliavimą, įvertinus, be kita ko, pažeistų asmens teisių pobūdį bei jų reikšmę, teismas privalo pažeistas asmens teises ginti realiai ir veiksmingai. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus bei nustatytas aplinkybes, konstatuota, jog siekiant užtikrinti realią ir veiksmingą asmens pažeistų teisių gynybą, pareiškėjai kilusios pasekmės dėl Konstitucijai tam tikra apimtimi prieštaravusių Laikinojo įstatymo 9 ir 10 straipsnių nuostatų taikymo, perskaičiuojant ir mokant jai motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpą atostogų iki vaikui sukaks dveji metai laikotarpiu, turi būti visiškai pašalintos, t. y. turi būti priteista dėl Laikinojo įstatymo nuostatų, tam tikra apimtimi pripažintų prieštaravusiomis Konstitucijai, neišmokėta motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpos dalis.

2015 m. kovo 10 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1410-822/2015
Procesinio sprendimo kategorija 6.4.2

[Prieiga internete](#)

6.8. Kiti iš socialinės apsaugos teisinių santykių kylantys klausimai

Dėl sąvokos „tinkamas darbas“ aiškinimo Užimtumo rėmimo įstatymo prasme

Ginčas administracinėje byloje kilo dėl Teritorinės darbo biržos sprendimo panaikinti pareiškėjo bedarbio statusą, jam atsisakius tinkamo darbo, bei žalos dėl prarasto socialinio sveikatos draudimo atlyginimo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pakeitė pirmosios instancijos teismo sprendimą ir tenkino pareiškėjo skundą iš dalies – panaikino minėtą sprendimą dėl bedarbio statuso neteikimo.

Teisėjų kolegija aptariamoje byloje pasisakė klausimu, ar pareiškėjui pateikta rekomendacija įsidarbinti atitinkamose pareigose laikytina tinkamu darbo pasiūlymu. Užimtumo rėmimo įstatymo (toliau – įstatymas; ginčo metu galiojusi aktuali redakcija) prasme tinkamas darbas – darbas, atitinkantis darbo ieškančio asmens profesinį pasirėngimą, ir (ar) gebėjimus atlikti siūlomą darbą (eiti pareigas), taip pat jeigu vykimo į darbovietę ir grįžimo iš jos miesto ir priemiestinio reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais bei tolimojo reguliaraus susisiekimo traukiniais ir autobusais bendra trukmė neviršija 3 valandų, o neįgaliesiems ir turintiems įsipareigojimų šeimai asmenims – 2 valandų Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatų nustatyta tvarka (2 str. 14 d.), o tinkamas darbuotojas – tam tikros profesijos, specialybės ar kvalifikacijos asmuo, atitinkantis nustatytus reikalavimus konkrečiam darbui atlikti (pareigoms eiti) (2 str. 15 d.).

Teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. A1-476 patvirtintą Darbo rinkos paslaugų teikimo sąlygų ir tvarkos aprašą, vienas iš darbo rinkos paslaugų teikimo principų yra racionalumas – darbo rinkos paslaugos teikiamos, atsižvelgiant į individualius darbo ieškančių asmenų gebėjimus, turimą patirtį ir padėtį darbo rinkoje, siekiant padėti greičiau susirasti tinkamą darbą (7.4 p.). Tarpininkavimo įdarbinant paslaugos teikiamos, siekiant padėti darbo ieškantiems asmenims susirasti tinkamą darbą, o darbdaviams – apsirūpinti tinkamais darbuotojais, vykdant reikalingų darbuotojų atranką ir siuntimą į registruotas laisvas darbo vietas (18 p.). Teritorinės darbo biržos specialistas, teikiantis tarpininkavimo įdarbinant paslaugas, siūlo darbo ieškantiems asmenims tinkamą darbą (20.2 p.); informuoja, nesant tinkamo darbo pasiūlymų, apie galimybes dirbti kitos kvalifikacijos ar nekvalifikuotą darbą (20.3 p.). Teritorinės darbo biržos specialistas, teikiantis tarpininkavimo įdarbinant paslaugas, su darbo ieškančiais asmenimis per kiekvieną susitikimą informuoja apie galimybes gauti tinkamą darbą arba kitos kvalifikacijos ar nekvalifikuotą darbą asmens gyvenamojoje vietoje ir nuo gyvenamosios vietos nutolusiose teritorijose (21.2 p.); esant tinkamo darbo pasiūlymui, siunčia dalyvauti darbuotojų atrankoje, išduodamas Lietuvos darbo biržos direktoriaus nustatytos formos Rekomendaciją įsidarbinti (21.5 p.). Teisėjų kolegijos vertinimu, sisteminė aptartų nuostatų analizė leidžia

daryti išvadą, jog tiek, kiek tai susiję su nagrinėjama byla, teritorinės darbo biržos specialistas, teikiantis tarpininkavimo įdarbinant paslaugas, įgyvendinant taip pat ir racionalumo principą, gali darbo ieškantiems asmenims siūlyti ne tik tinkamą (Įstatymo 2 str. 14 d. prasme) darbą, tačiau taip pat ir informuoti apie galimybes dirbti kitos kvalifikacijos ar nekvalifikuotą darbą, taip iš esmės sudarant galimybes darbo ieškantiems asmenims įsidarbinti ne tik pagal kvalifikaciją ir taip galbūt darbą susirasti greičiau. Tačiau apie tokius darbus (kitos kvalifikacijos ir nekvalifikuotus) darbo ieškantys asmenys gali būti tik informuojami, jie negali būti privalomai siunčiami dalyvauti darbuotojų atrankoje į tokį darbą, jiems neturi būti privalomai išduodamos rekomendacijos įsidarbinti į tokį darbą, nes jie nėra laikomi tinkamais darbais Užimtumo rėmimo įstatymo 2 straipsnio 14 dalies prasme. Atitinkamai, darbo ieškantiems asmenims, gavusiems informaciją apie kitos kvalifikacijos ar nekvalifikuotą darbą ir ja nepasinaudojus, nesudalyvavus darbuotojų atrankoje į tokį darbą, negali būti taikomos pasekmės – bedarbio statuso netekimas bedarbiui atsisakius siūlomo darbo.

Nagrinėtoje byloje buvo nuspręsta, kad pareiškėjui rekomenduotas vadybininko-ekspeditoriaus darbas nelaikytinas jam tinkamu darbu Užimtumo rėmimo įstatymo prasme, kadangi neatitinka pareiškėjo profesinio pasirėmimo (pareiškėjas įgijęs laivavedžio kvalifikaciją, jam suteiktas transporto inžinerijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis, taip pat jis įgijęs inžinieriaus profesinę kvalifikaciją), pareiškėjas tokio darbo patirties neturi. Teisėjų kolegija taip pat nepripažino reikšminga aplinkybės, jog pagal darbo skelbimą darbdavys apmokyty neturinčius patirties, kadangi Užimtumo rėmimo įstatyme, apibrėžiant tinkamą darbą, tokia aplinkybė nenumatyta.

2015 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-613-525/2015
Procesinio sprendimo kategorija 15.2.3.1; 38

[Prieiga internete](#)

8. Mokesčių sumokėjimas, gražinimas ir išieškojimas

8.2. Kiti su mokesčių sumokėjimu, gražinimu ir išieškojimu susiję klausimai

Dėl mokesčių administratoriaus sprendimo išieškoti mokestinę nepriemoką ir nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš banko sąskaitų pripažinimo vykdomuoju dokumentu Įmonių bankroto įstatymo prasme

Apžvelgiamoje byloje ginčas buvo kilęs dėl atsisakymo gražinti mokesčių administratoriaus 2012 m. balandžio 13 d. sprendimu išieškoti mokestinę nepriemoką ir nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš banko sąskaitų pagrindu laikotarpiu nuo 2013 m. vasario 21 d. iki 2013 m. liepos 26 d. iš pareiškėjo atsiskaitomosios sąskaitos išieškotas sumas. Nustatyta, kad šios sumos buvo išieškotos po to, kai teisme buvo priimtas nagrinėti pareiškimas dėl bankroto bylos pareiškėjui iškėlimo.

Įmonių bankroto įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad „teismui priėmus pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, jeigu dėl įmonės buvo priimti teismų ir kitų institucijų sprendimai ir pagal juos išduoti vykdomieji dokumentai, įmonės turtas (lėšos) pagal šiuos vykdomuosius dokumentus gali būti areštuojamas, tačiau šio turto realizavimas ir (ar) išieškojimas sustabdomas, išskyrus šio įstatymo 33 straipsnio 4 dalyje nustatytus atvejus <...>.“

Mokesčių administratorius apžvelgiamoje byloje teigė, kad minėtas ginčo sprendimas išieškoti mokestinę nepriemoką ir nutraukti pinigų išdavimą ir pervedimą iš banko sąskaitų nėra vykdomasis dokumentas minėtos Įmonių bankroto įstatymo nuostatos prasme. Mokesčių administratoriaus nuomone, Mokesčių administravimo įstatymo 106 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata („mokestinė nepriemoka priverstinai gali būti išieškoma duodant kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigai nurodymą nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos. Šis nurodymas vykdomas šio įstatymo 63 straipsnyje nustatyta tvarka“) bei Civilinio proceso kodekso 587 straipsnio 10 punkto nuostata („vykdomieji dokumentai yra kiti institucijų ir pareigūnų sprendimai, kurių vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai“) suponuoja išvadą, jog mokesčių administratoriaus nurodymas kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigai nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos nėra vykdomasis dokumentas, nes nėra vykdomas civilinio proceso tvarka. Atitinkamai įvykdytas ginčo lėšų nurašymas iš pareiškėjo atsiskaitomosios sąskaitos po to, kai teisme buvo priimtas nagrinėti atsakovo pareiškimas dėl bankroto bylos pareiškėjui iškėlimo, buvo atliekamas teisėtai ir pagrįstai.

Nesutikdamas su tokia mokesčių administratoriaus pozicija, LVAT nurodė, kad minėtas Mokesčių administravimo įstatymo 106 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Civilinio proceso kodekso 587 straipsnio 10 punktą apžvelgiamoje byloje nagrinėtu atveju turėtų būti aiškinamas Įmonių bankroto įstatymo nuostatų kontekste, atsižvelgiant į bankroto proceso principus ir paskirtį. Teisėjų kolegijos vertinimu, mokesčių administratoriaus nurodymas kredito, mokėjimo ar elektroninių pinigų įstaigai nurašyti mokestinės nepriemokos sumas iš asmens sąskaitos pagal savo paskirtį ir sukliamas teisinės pasekmės yra vykdomasis dokumentas Įmonių bankroto įstatymo taikymo kontekste, nepaisant to, jog šis nurodymas vykdomas Mokesčių administravimo įstatymo, o ne civilinio proceso nustatyta tvarka. Priešingas aiškinimas neatitiktų bankroto proceso tikslų ir paskirties, pažeistų kitų įmonės kreditorių teises ir teisėtus interesus. Taigi, kaip apžvelgiamoje byloje pažymėjo LVAT teisėjų kolegija, mokesčių administratorius, žinodamas, kad teisme buvo priimtas nagrinėti jo paties pareiškimas dėl bankroto bylos pareiškėjui iškėlimo, turėjo įvykdyti Įmonių bankroto įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą pareigą sustabdyti mokestinės nepriemokos išieškojimą iš pareiškėjo. Kadangi šios pareigos atsakovas neįvykdė, jo atsisakymas grąžinti pareiškėjui nepagrįstai išieškotas lėšas buvo pripažintas neteisėtu.

2015 m. kovo 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-215-438/2015

Procesinio sprendimo kategorija 9.6

[Prieiga internete](#)

Dėl senaties termino taikymo nagrinėjant prašymus dėl vietinės rinkliavos priteisimo

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą bei tvarkymą priteisimo už laikotarpį nuo 2008 m. liepos 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. Tenkindamas pareiškėjo reikalavimą iš dalies, pirmosios instancijos teismas, taikydamas Mokesčių administravimo įstatymo 107 straipsnyje numatytą mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatį, atsisakė priteisti ginčo rinkliavą už 2008 ir 2009 metais buvusius laikotarpius. Pateikdamas apeliacinį skundą, pareiškėjas manė, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai jo reikalavimui dėl nesumokėtos vietinės rinkliavos priteisimo taikė Mokesčių administravimo įstatyme įtvirtintą senaties terminą.

Remdamasi formuojama administracinių teismų praktika, LVAT teisėjų kolegija pirmiausia pripažino, kad, nesant Rinkliavų įstatyme ar kituose įstatymuose atitinkamų nuostatų, priteisiant vietinę rinkliavą, turi būti taikomas Mokesčių administravimo įstatyme numatytas senaties terminas. Tačiau apeliacinės instancijos teismas pabrėžė, kad apžvelgiamoje byloje nagrinėtu atveju pirmosios instancijos teismas nepagrįstai vadovavosi Mokesčių administravimo įstatymo 107 straipsniu, reglamentuojančiu mokestinės nepriemokos priverstinio išieškojimo senatį, kadangi šiuo atveju taikytina Mokesčių administravimo įstatymo 68 straipsnio 1 dalis, kurioje įtvirtinta, jog tuo atveju, jeigu kitaip nenustatyta atitinkamo mokesčio įstatyme, mokesčių mokėtojas ar mokesčių administratorius mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti gali ne daugiau kaip už einamuosius ir penkerius praėjusius kalendorinius metus, skaičiuojamus atgal nuo tų metų, kada pradėdama mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti, sausio 1 dienos. Be to, šią senatį teismas privalo taikyti ex officio (savo iniciatyva).

Atsižvelgęs į minėtas nuostatas ir įvertinęs nagrinėto ginčo pobūdį, LVAT sprendė, kad ginčo atveju Mokesčių administravimo įstatymo 68 straipsnio taikymo požiūriu šioje teisės normoje nustatyto termino skaičiavimo pradžia yra sietina su pareiškėjo kreipimosi į teismą dėl nesumokėtos vietinės rinkliavos priteisimo diena. Iš byloje buvusių duomenų buvo matyti, kad pareiškėjas su pareiškimu dėl nesumokėtos vietinės rinkliavos priteisimo į teismą kreipėsi 2014 m. spalio 28 d., todėl, vadovaujantis nurodytomis nuostatomis, pareiškėjui iš atsakovo priteistina vietinė rinkliava galėjo būti apskaičiuojama už einamuosius (2014 m.) ir penkerius praėjusius kalendorinius metus, skaičiuojamus atgal nuo 2014 m. sausio 1 d., t. y. už laikotarpį nuo 2009 m. sausio 1 d. Atsižvelgiant į tai, iš dalies buvo sutikta su pareiškėjo apeliacinio skundo argumentais dėl netinkamo senaties termino taikymo pareiškėjo reikalavimui, kadangi pirmosios instancijos teismas nepagrįstai konstatavo, jog ginčo atveju buvo pasibaigęs senaties terminas, per kurį pareiškėjas turi teisę reikalauti iš atsakovės sumokėti rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą bei tvarkymą už 2009 metus.

2015 m. kovo 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1360-575/2015

Procesinio sprendimo kategorija 2.5; 8.2; 9.5

[Prieiga internete](#)*Dėl apvalinimo taisyklių taikymo, perskaičiuojant mokesčių, rinkliavų ir kitų įmokų sumas iš litų į eurus*

Apžvelgiamoje byloje, be kita ko, kilo klausimas dėl apvalinimo taisyklių taikymo perskaičiuojant prašomą priteisti vietinės rinkliavos sumą iš litų į eurus.

Lietuvos Respublikos euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymo 24 straipsnio 2 dalis numato, jog „siekiant užtikrinti mokesčių mokėjimą eurai <...>, mokesčių teisės aktais nustatyti mokesčiai, rinkliavos ir kitos įmokos <...>, nuo euro įvedimo dienos perskaičiuojami į eurus taikant perskaičiavimo kursą ir šio įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytas apvalinimo taisyklės“. Atitinkamai, minėto įstatymo 7 straipsnio 1 dalis numato, kad perskaičiuojant litus į eurus ir eurus į litus, taikomos 1997 m. birželio 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1103/97 dėl tam tikrų nuostatų, susijusių su euro įvedimu (OL 2004 m. specialusis leidimas), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2595/2000, 4 ir 5 straipsniuose nustatytos perskaičiavimo ir apvalinimo taisyklės. Remiantis šio reglamento 5 straipsniu, jeigu mokėtinų arba apskaičiuojamų pinigų sumų apvalinimas yra atliekamas po jų perskaičiavimo į eurą, kaip nurodyta šio Europos Sąjungos teisės akto 4 straipsnyje, tuomet jos apvalinamos iki cento. Pagal Lietuvos Respublikos euro įvedimo Lietuvos Respublikoje įstatymo 7 straipsnio 2 dalį, kai pinigų sumos litais perskaičiuojamos į eurus ar pinigų sumos eurai perskaičiuojamos į litus, išskyrus šiame straipsnyje numatytas išimtis, taikomas perskaičiavimo kursas ir apvalinimas atliekamas pagal matematinės skaičių apvalinimo taisyklės: jeigu po paskutinio skaitmens, iki kurio apvalinama, skaitmuo yra 5 arba didesnis negu 5, prie paskutinio skaitmens yra pridodamas vienetas, jeigu skaitmuo po paskutinio skaitmens, iki kurio apvalinama, yra mažesnis negu 5, paskutinis skaitmuo lieka nepakitęs.

Šiomis aplinkybėmis LVAT teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėjui iš atsakovės priteistina 478,50 Lt dydžio nesumokėtos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą suma, vadovaujantis minėtomis nuostatomis, perskaičius šią sumą į eurus, ji yra lygi 138,58 Eur.

2015 m. kovo 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1360-575/2015

Procesinio sprendimo kategorija 2.5; 8.2; 9.5

[Prieiga internete](#)

10. Muitinės veikla

10.2. Europos Bendrijų muitų tarifas ir tarifinis prekių klasifikavimas

Dėl Muitinės laboratorijos atlikto tyrimo reikšmės klasifikuojant atitinkamas prekes, kai yra pateikiami kitų laboratorijų tyrimai

Apžvelgiamoje byloje ginčas buvo kilęs dėl Kauno teritorinės muitinės sprendimo, kuriuo pareiškėjas buvo įpareigotas sumokėti papildomai apskaičiuotus importo muitą, antidempingo muitą, pridėtinės vertės mokestį (PVM) bei baudą ir delspinigius. Šias sumas mokesčių administratorius apskaičiavo supaprastinto mokesstinio patikrinimo metu, įvertinęs Muitinės laboratorijos tyrimų protokolų duomenis, kad ginčo prekės turėjo būti klasifikuotos pagal kitą TARIC kodą, nei buvo nurodytas importo deklaracijoje. Pareiškėjas iš esmės nesutiko su Muitinės laboratorijos atliktu ginčo prekių tyrimu, kurio rezultatais remiantis ginčo prekės buvo klasifikuotos pagal kitą TARIC kodą.

Vyriausybės 2004 m. spalio 27 d. nutarimu Nr. 1332 patvirtintų 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikoje taisyklių (toliau – ir Muitinės kodekso taikymo taisyklės) 6 punktą nustato, kad taikant Kombinuotąją nomenklatūrą, Europos Bendrijos integruoto tarifo (TARIC) nomenklatūrą ir kitas pagal Kombinuotąją nomenklatūrą ir jos pagrindu sudarytas prekių nomenklatūras Lietuvos Respublikoje, kai prekių klasifikavimui ir ekspertizei būtini laboratoriniai tyrimai, remiamasi tik Muitinės laboratorijos arba nešališkos, kompetentingos institucijos akredituotos (sertifikuotos) tyrimų laboratorijos, įgaliotos tirti atitinkamas prekes, išvadomis.

Remdamasi LVAT praktika, apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegija priminė, jog viešojo administravimo vykdymo požiūriu, nustatant TARIC nomenklatūros atitinkamą poziciją, muitinė (be

Muitinės laboratorijos išvados) gali remtis tik tokių institucijų laboratorinėmis išvadomis, kurios turi specialią teisę (kompetenciją) daryti išvadas dėl tarifinio maito prekių klasifikavimo. Taigi minėtų taisyklių 6 punktas nustato įrodymų lestinumo kriterijus tais atvejais, kai prekių klasifikavimui pagal TARIC nomenklatūrą yra reikalingas laboratorinis tyrimas, t. y. specialiomis žiniomis pagrįsta išvada. Atsižvelgiant į šios teisės normos nuostatas, tokią išvadą, kuri gali būti pagrindas prekės kodo pagal TARIC nomenklatūrą nustatymui, gali pateikti tik Muitinės laboratorija arba nešališkos, kompetentingos institucijos akredituota (sertifikuota) tyrimų laboratorija, įgaliota tirti atitinkamas prekes. Atsižvelgusi į paminėtą Muitinės laboratorijos tyrimų protokolo vertinimo įrodinėjimo procese specifiką, LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, kad, nenustačius teisinių pagrindų, kuriais vadovaujantis toks protokolas galėtų būti pripažintas neteisėtu įrodymu, eliminuojančiu galimybę teismui juo remtis nustatant bylai reikšmingas aplinkybes, Muitinės laboratorijos tyrimo protokole suformuluota išvada dėl prekės klasifikavimo gali būti paneigta tik Muitinės kodekso taikymo taisyklių 6 punkte numatytu analogišku tyrimu.

Šiuo aspektu apžvelgiamoje byloje LVAT teisėjų kolegija pažymėjo, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai pripažino, kad pareiškėjo pateiktomis alternatyviomis tyrimo išvadomis negalima remtis nustatant prekės Kombinuotosios nomenklatūros kodą, nes nebuvo pateikta dokumentų, patvirtinančių institucijų, pareiškėjo prašymu atlikusių tyrimų dėl Kombinuotosios nomenklatūros kodo nustatymo, akreditavimo (sertifikavimo). Byloje nebuvo jokių dokumentų apie tai, kad Kauno technologijos universiteto Organinės technologijos katedra, kuri atliko alternatyvų tyrimą pareiškėjo užsakymu, buvo akredituota (sertifikuota) kaip tyrimų laboratorija. Tačiau vien dėl to, jog pareiškėjo pateikti popieriaus tyrimai buvo atlikti institucijų, neakredituotų (nesertifikuotų) atlikti tyrimus dėl prekės kodo nustatymo, nereiškia, jog pareiškėjo pateiktos tyrimų išvados negali būti pripažintos įrodymais nagrinėjamojoje byloje.

LVAT teisėjų kolegija, vertindama pirmosios instancijos teismo sprendimą, pripažino, kad buvo pažeistos administracinių bylų teiseną reglamentuojančiuose įstatymuose įtvirtintos įrodymų rinkimo ir jų vertinimo taisyklės. Šiuo aspektu apeliacinės instancijos teismas apžvelgiamoje byloje nurodė, kad: (1) vertinant pareiškėjo pateiktas tyrimų išvadas sąsajumo prasme, turėjo būti patikrinta, ar Kauno technologijos universiteto Organinės technologijos katedrai ir laboratorijai „SGS Multilab“ buvo pateiktos tos pačios prekės, kaip ir Muitinės laboratorijai; (2) turėjo būti patikrintas ne tik Muitinės laboratorijos atliktų tyrimų sąsajumas (liečiamumas) bei lestinumas, bet turėjo būti įvertintas ir ištyrimo visapusiškumas, tyrimo duomenų atitikimas išvadai ir pan.; (3) neįvertinta pareiškėjo pateikta informacija, kad Muitinės laboratorija galimai nebuvo akredituota atlikti ginčo prekių tyrimo.

Kadangi, atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, pirmosios instancijos teismas netinkamai taikė procesines teisės normas ir dėl šios pažaidos galėjo būti neteisingai išspręsta byla, pirmosios instancijos teismo sprendimas buvo panaikintinas, o byla perduota šiam teismui nagrinėti iš naujo.

2015 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-276-442/2015

Procesinio sprendimo kategorija 10.2

[Prieiga internete](#)

11. Nuosavybės teisių atkūrimas

11.2 Prašymų atkurti nuosavybės teises pateikimo tvarka ir terminai

Dėl teisės pakeisti valią dėl atlyginimo už valstybės išperkamą žemę būdo iki 2015 m. kovo 1 d.

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl pareiškėjos, kuriai buvo atnaujinti terminai paduoti prašymą atkurti nuosavybės teises ir pateikti tam būtinus dokumentus, teisės pakeisti valią dėl atlyginimo už valstybės išperkamą žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose, būdo.

Teisėjų kolegija nustatė, jog pareiškėja 2012 m. sausio 5 d. atsakovui pateiktame prašyme nurodė pageidaujanti pinigines kompensacijas, o 2012 m. gegužės 12 d. pateiktu prašymu pageidavo gauti lygiavertį turėtajam žemės sklypą, t. y. pakeitė valią dėl atlyginimo būdo už valstybės išperkamą žemę. Pastarąjį prašymą atsisakyta tenkinti, motyvuojant Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo (2011 m. lapkričio 11 d. redakcija) (toliau – Atkūrimo įstatymas) 21 straipsnio 3 dalies nuostatomis, numatančiomis, jog tuo atveju, kai šio įstatymo nustatytais terminais piliečiai nepareiškė valios dėl būdo, kuriuo atkuriamos nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą <...>, arba

nepareiškė valios dėl atlyginimo būdo pakeitimo, kai prašyme nurodytas nuosavybės teisių atkūrimo būdas nenumatytas šiame įstatyme <...> nuosavybės teisės šiems piliečiams atkuriamos atlyginant pinigais.

LVAT teisėjų kolegija nurodė, jog ginčyto sprendimo priėmimo metu pagrįstai atsisakyta atkurti nuosavybės teises pareiškėjos prašomu būdu, kadangi pareiškėja buvo išreiškusi valią gauti piniginę kompensaciją ir savo valios dėl atlyginimo būdo keisti tuo metu nebegalėjo. Tačiau atkreipė dėmesį, kad įstatymų leidėjas 2014 m. rugsėjo 25 d. įstatymu pakeitė Atkūrimo įstatymo 21 straipsnį, jo 4 dalyje naujai numatęs, jog piliečiai, pateikę prašymus atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose, įskaitant žemę, esančią miestams priskirtose teritorijose po 1995 m. birželio 1 d., iki 2015 m. kovo 1 d. gali pakeisti savo valią dėl atlyginimo būdo ir prašyti už valstybės išperkama žemę arba jos dalį, už kurią nėra atlyginta, atlyginti lygiaverčiu miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje, jeigu sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo nepriimtas. Todėl išreiškusi valią gauti piniginę kompensaciją, pareiškėja nuo 2014 m. lapkričio 1 d. turėjo teisę pakeisti savo valią dėl atlyginimo būdo ir prašyti atlyginti lygiaverčiu miško plotu iš laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, kaimo vietovėje. Iš esmės tokia pareiškėjos valia ir buvo išreikšta jos 2012 m. gegužės 12 d. prašyme. Sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo pareiškėjai nebuvo priimtas, todėl ji atitiko visas Atkūrimo įstatymo 2014 m. rugsėjo 25 d. redakcijos 21 straipsnio 4 dalyje nustatytas sąlygas.

Apeliacinės instancijos teismas panaikino ginčytą atsakovo įsakymą ir nurodė, kad atsakovas turėtų patikrinti, ar pareiškėjos pageidaujamoje kaimo vietovėje yra laisvos valstybinės žemės fonde esančių valstybinių miškų, rezervuotų nuosavybės teisėms atkurti, ir esant teigiamam atsakymui, pradėti nuosavybės teisių atkūrimo aptartu būdu procedūrą.

2015 m. kovo 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A- 296-552/2015

Procesinio sprendimo kategorija 11.2

[Prieiga internete](#)

11.8. Valstybės garantijos gyvenamųjų namų, jų dalių, butų nuomininkams ir savininkams

Dėl nuomininkų, gyvenusių iki 1991 m. birželio 18 d. gražintuose namuose, teisės gauti valstybės garantiją

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkama nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat valstybės garantijų ir lengvatų, numatytų Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme (toliau – ir Atkūrimo įstatymas), įstatymo (toliau – ir Kompensacijų įstatymas) reikalavimų vykdymo bei valstybės garantijos išdavimo. Pareiškėja ginčijo atsakovo sprendimą atsisakyti išduoti jai valstybės garantiją, patvirtinančią, kad pareiškėjai, natūra gražinto gyvenamojo namo nuomininkei, bus neatlygintinai suteiktos kitos gyvenamosios patalpos ir prašė įpareigoti atsakovą išduoti valstybės garantiją. Ginčijamas sprendimas priimtas remiantis tuo, kad pareiškėja gyveno name, į kurį savininkui nuosavybės teisės atkurtos iki įsigaliojant 1997 m. liepos 1 d. Atkūrimo įstatymui.

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija akcentavo, jog pradėjus nuosavybės atkūrimo procesą, būtina derinti ne tik visuomenės plačiąja prasme interesus su buvusių savininkų interesais, siekiant nesukurti per didelės naštos visuomenei, bet ir buvusių savininkų ir atkūrimo metu nuosavybe besinaudojančių asmenų interesus. Santykių tarp valstybės ir nuomininkų, gyvenančių savininkams gražintuose (grąžintuose) gyvenamuosiuose namuose, jų dalyse, butuose, turinį sudaro tai, kad, valstybei nustačius garantijas nuomininkams, nuomininkai įgijo teisėtą lūkestį, jog valstybės nustatytos ir vėlesniais įstatymais pakartotinai patvirtintos garantijos bus realiai įvykdytos. Valstybei atsirado pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą ir veikti taip, kad valstybės nustatytos garantijos nuomininkams būtų realiai įvykdytos. Minėtą nuomininkų lūkestį taip pat saugo Konstitucija (Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2013 m. gegužės 30 d. nutarimai).

Nagrinėjamos bylos kontekste svarbu atskirti dviejų tipų teisinius santykius: teisinius santykius, susiklostančius tarp valstybės ir nuomininko, turinčio teisę į valstybės garantiją, ir teisinius santykius, susiklosčiusius Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymo (toliau – ir Gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymas) pagrindu. Ginčui aktualiiau laikotarpiu buvo nuoma Gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymo pagrindu nebuvo prilyginta

valstybės garantijai. Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pabrėžė, kad 2003 m. spalio 14 d. Atkūrimo įstatymo 20 straipsnio 1 dalies pakeitimas (įsigaliojo 2003 m. spalio 29 d.), pagal kurį savivaldybės vykdomoji institucija valstybės garantinį dokumentą dėl nuomininkui suteiktos garantijos išduoda per 3 mėnesius nuo sprendimo grąžinti piliečiui natūra gyvenamąjį namą, jo dalį, butą priėmimo, jei nuosavybę grąžina kita Vyriausybės įgaliota institucija nei savivaldybės vykdomoji, savaime nepaneigia asmens teisės į valstybės garantiją, jam nepareikalavus įgyvendinti įstatyme įtvirtintą pareigą praėjus 3 mėnesių terminui. Šia norma nustatoma pareiga savivaldybės institucijai nedelsti dėl valstybės garantijos išdavimo. Ja nėra reikalaujama aktyvių asmens, siekiančio gauti valstybės garantiją, veiksmų, tokiu pakeitimu nėra sukuriama pareigos teisė į valstybės garantiją turintiems asmenims. Priešingu atveju, toks Atkūrimo įstatymo pakeitimas reikštų nevienodą asmenų, turinčių teisę į valstybės garantiją vertinimą, kuris priklausytų nuo valstybės garantijos suteikimo momento: iki normos pakeitimo valstybės garantiją įgyvendinę asmenys nepagrįstai atsidurtų palankesnėje padėtyje nei po normos pakeitimo.

Nagrinėdama bylos faktines aplinkybes, išplėstinė teisėjų kolegija, visų pirma, sprendė, ar pareiškėja apskritai patenka tarp asmenų, kurie turi teisę į valstybės garantiją. Vertino, jog nepaisant to, kad sprendimas atkurti nuosavybės teises buvusiam savininkui buvo priimtas dar iki 1991 m. birželio 18 d. įstatymo Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų (toliau – ir Atstatymo įstatymas) priėmimo, būtina atsižvelgti į tai, kad 1991 m. Atkūrimo įstatymo įsigaliojimo metu pareiškėja ir toliau *de jure* ir *de facto* buvo savininkui grąžintos gyvenamosios patalpos nuomininke (pareiškėja savivaldybės suteiktame bute nuomos pagrindu gyveno iki 1998 m. gruodžio 31 d.). Kitoks Atstatymo ir Atkūrimo įstatymų aiškinimas ir pareiškėjos situacijos vertinimas būtų nesuderinamas su Konstitucinio Teismo praktikoje išplėtotais konstituciniais imperatyvais ir konstituciniu asmenų lygiateisiškumo principu, nes teisės į valstybės garantiją atsiradimas būtų nulemtas nuo asmens valios nepriklausančios aplinkybės, t. y. momento, kuriuo buvo priimtas sprendimas atkurti nuosavybės teises buvusiam savininkui. Taigi pareiškėja įgijo teisę į valstybės garantiją.

Vien tai, jog pareiškėjai buvo pasiūlyta sudaryti nuomos sutartį Gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymo (1997 m. spalio 21 d. įstatymo redakcija) pagrindu ir ji šiuo pasiūlymu pasinaudojo, nereiškia, kad pasibaigė teisiniai santykiai, kylantys iš Atkūrimo įstatymo (1998 m. spalio 28 d. įstatymo redakcija). Kadangi nagrinėjamos bylos dalykas nebuvo teisiniai nuomos santykiai pagal Gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą, išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo jog valstybės garantijos neišdavimas negali būti pateisinamas kitos kilmės juridiniu faktu – nuomos sutarties sudarymu Gyventojų aprūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymo pagrindu.

Dėl teisės į valstybės garantiją (ne)įgyvendinimo, kai sudaroma nuomos sutartis grąžintinuose namuose

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija nesutiko, jog sudarydama nuomos sutartį, pareiškėja faktiškai pasirinko vieną iš Lietuvos Respublikos valstybės garantijų įstatyme (1998 m. birželio 16 d. įstatymo redakcija) numatytų valstybės garantijų formų. Bylai aktualių metu, t. y. nuomos sutarties sudarymo momentu – 1998 m. gruodžio 31 d., nuomos sutarties sudarymas Atkūrimo įstatyme (1998 m. spalio 28 d. įstatymo redakcija) nebuvo numatytas kaip viena iš valstybės garantijos formų. Be to, nuomos sutarties sudarymo metu galiojusioje 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos valstybės garantijų įstatymo redakcijoje detalizuojamos valstybės garantijų formos, jų įgyvendinimo tvarka nenumato įprastų nuomos santykių, kaip vienos valstybės garantijų formos. Teismas atsižvelgė ir į tai, kad atsakovas į bylą nepateikė duomenų, jog pareiškėja būtų buvusi tinkamai informuota apie jos teisę į valstybės garantiją, taip pat nėra duomenų, kad ji būtų nuo tokios teisės atsisakiusi. Taigi nebuvo pagrindo teigti, kad pasirašiusi 1998 m. gruodžio 31 d. nuomos sutartį, pareiškėja *de facto* atsisakė valstybės garantijos arba sutiko, kad nuomos sutarties sudarymas laikytinas tinkamu valstybės garantijos įgyvendinimu.

Pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir priimtas naujas sprendimas.

2015 m. kovo 26 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-1419-858/2015
Procesinio sprendimo kategorija 11.8

[Prieiga internete](#)

12. Registrai

12.3. Bylos, kilusios iš nekilnojamojo turto registro veiklos

12.3.4. Kiti su nekilnojamojo turto registro veikla susiję klausimai

Dėl Viešojo administravimo įstatymo taikymo, Registrų centrui priimant sprendimus

Apžvelgiamoje byloje ginčas kilo dėl VĮ Registrų centro atsisakymo pakeisti Nekilnojamojo turto kadastro duomenis.

VĮ Registrų centro veikla pagal jos pobūdį yra viešojo administravimo veikla, todėl šiuose teisiniuose santykiuose VĮ Registrų centras laikomas viešojo administravimo subjektu. Todėl VĮ Registrų centras, priimdamas administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio nuostatos įpareigoja viešojo administravimo subjektus, taigi ir VĮ Registrų centrą, priimtame administraciniame sprendime nurodyti pagrindinius faktus, argumentus ir įrodymus, pateikti teisinį pagrindą, motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Tokie reikalavimai atsakovui *expressis verbis* kyla ir iš Viešojo administravimo įstatymo atžvilgiu specialaus Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo, pagal kurio 13 straipsnio 4 dalies 2 punktą, kadastro tvarkytojas, atsisakęs patenkinti prašymą, ne tik privalo grąžinti asmeniui pateiktus dokumentus, bet ir raštu išdėstyti atsisakymo motyvus.

Ginčytame sprendime atsakovas nesirėmė nė viena Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 14 straipsnyje nurodyta aplinkybe, pagrindžiančia atsisakymą pakeisti duomenis. Be to, atsakovo sprendimas grindžiamas ne pagal jo kompetenciją, susijusią su statinių naudojimo priežiūra ar statybos valstybine priežiūra, padaryta prielaida, kad pareiškėjas pakeitė buto šildymo būdą, nesilaikydamas tuo metu galiojusių norminių teisės aktų (neturėdamas statybą leidžiančio dokumento), todėl negali būti laikomas pagrįstu bei teisėtu.

2015 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-835-502/2015

Procesinio sprendimo kategorija 12.3.4

[Prieiga internete](#)

15. Civilinė atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų

15.5. Kiti civilinės atsakomybės klausimai

Dėl būtinybės nustatyti tinkamą atsakovą prieš sprendžiant klausimą dėl ieškinio senaties taikymo

Ginčas byloje kilo dėl žalos, atsiradusios dėl transporto priemonės apgadinimų stovėjimo aikštelėje užvažiuavus ant metalinio stulpelio, atlyginimo (pareiškėjas – draudimo įmonė, atlyginusi transporto priemonės savininkui patirtą žalą). Atsakovas byloje prašė taikyti ieškinio senatį, todėl pirmosios instancijos teismas sprendimu konstatavęs, kad yra pagrindas taikyti ieškinio senaties terminą, skundą atmetė.

Teisėjų kolegija nustatė, kad pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą, pasiūlė pareiškėjui pakeisti atsakovą, bet šis nesutiko. Pareiškėjui nesutikus keisti atsakovo, teismas toliau tęsė bylos nagrinėjimą, nesiaiškindamas, kas yra tinkamas atsakovas byloje, tačiau aiškindamasis ginčo aplinkybes iš esmės. Teisėjų kolegija pabrėžė, kad pagrindinis atsakovo Kauno marių regioninio parko direkcijos argumentas atsiliepime buvo tai, kad šiame ginčo teisiniame santykiyje jis nėra tinkamas atsakovas, kadangi aikštelės prie Kauno marių, kurioje buvo apgadintas automobilis, patikėjimo teise atsakovas nevaldo, tai yra valstybinės žemės sklypas. Pirmosios instancijos teismas, pradėjęs aiškintis dėl tinkamo atsakovo byloje, šio klausimo iš esmės neišsprendė ir atsiliepime išdėstytų aplinkybių neįvertino. Tuo tarpu tik nusprendus, kas yra tinkamas atsakovas byloje, teismas galėjo spręsti klausimą dėl ieškinio senaties taikymo. Pagal Civilinio kodekso 1.126 straipsnio 2 dalį ieškinio senatį teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis reikalauja. Šiuo atveju teismas laikė, kad atsakovas reikalavo taikyti ieškinio senatį. Tačiau tokią išvadą teismas galėjo daryti tik žinodamas tinkamą atsakovą byloje, nes neišsprendęs šio klausimo, teismas negalėjo žinoti tinkamo atsakovo valios dėl ieškinio senaties taikymo. Jei teismas matytų, kad atsakovas netinkamas ir pareiškėjas nesutiktų jo keisti, teismas turėtų ieškinį atmesti dėl to, kad jis pareikštas netinkamam atsakovui, o ne dėl to, kad prašoma taikyti ieškinio senatį.

Konstatavus, kad pirmosios instancijos teismas negalėjo taikyti ieškinio senaties, neišsprendęs klausimo dėl tinkamo atsakovo byloje, pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas, o byla perduota teismui nagrinėti iš naujo.

2015 m. kovo 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-202-602/2015
Procesinio sprendimo kategorija 56.1.2

[Prieiga internete](#)

14. Teritorijų planavimas

14.6. Valstybinė teritorijų planavimo priežiūra

Dėl Vyriausybės įgaliotos institucijos teisės tvirtinti detalų planą, kurio per nustatytus terminus nei patvirtino, nei atsisakė tvirtinti kompetentingos vietos savivaldos institucijos, kai savivaldybei pateiktas prašymas tvirtinti šį planą nebuvo grąžintas planavimo organizatoriui

Iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusios redakcijos Teritorijų planavimo įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-619 redakcija) buvo įtvirtinta, kad detalų planą tvirtina savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos pavedimu. Detalusis planas patvirtinamas ar motyvuotai nepatvirtinamas per 20 darbo dienų nuo detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus prašymo tvirtinti detalų planą pateikimo dienos. Remiantis Teritorijų planavimo įstatymo 26 straipsnio 5 dalimi (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-619 redakcija), detalusis planas tvirtinti neteikiamas, jeigu valstybinės teritorijų planavimo priežiūros institucijos išvada dėl detaliojo plano tvirtinimo yra neigiama. Tais atvejais, kai siūloma tvirtinti detalų planą, o savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos pavedimu atsisako jį tvirtinti, privaloma planavimo organizatoriui raštu pateikti motyvuotą atsakymą per 20 darbo dienų nuo detaliojo plano pateikimo dienos.

Taigi, kaip pažymėjo LVAT teisėjų kolegija apžvelgiamoje byloje, pagal minėtą teisinį reglamentavimą nurodytos vietos savivaldos institucijos privalėjo per 20 darbo dienų priimti vieną iš numatytųjų sprendimų – patvirtinti pateiktąjį detalų planą arba motyvuotai atsisakyti jį tvirtinti, teisės aktais savivaldybės tarybai nėra suteikta teisė pratęsti minėtų sprendimų priėmimo terminą.

Teritorijų planavimo įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-619 redakcija) numatyta, kad jei savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos pavedimu detaliojo plano per nustatytą terminą nepatvirtina ir nepateikiamas motyvuotas atsakymas dėl plano netvirtinimo, detalusis planas tvirtinamas Vyriausybės nustatyta tvarka. Iki 2014 m. sausio 1 d. galiojusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. liepos 13 d. nutarimu Nr. 825 patvirtinto Detaliojo plano tvirtinimo, kai savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos pavedimu detaliojo plano per nustatytą terminą nepatvirtina, tvarkos aprašo 2 punkte nustatyta, kad kai Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos išvada dėl detaliojo plano tvirtinimo yra teigiama ir galiojanti, o savivaldybės taryba arba savivaldybės administracijos direktorius savivaldybės tarybos pavedimu per Teritorijų planavimo įstatyme nustatytą terminą nepatvirtina detaliojo plano ir planavimo organizatoriui nepateikia motyvuoto atsakymo dėl detaliojo plano netvirtinimo, planavimo organizatoriaus prašymu detalusis planas (aiškinamasis raštas, brėžiniai su teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo reikalavimais, procedūrų dokumentai) per 3 darbo dienas nuo planavimo organizatoriaus prašymo grąžinti detalų planą pateikimo grąžinamas planavimo organizatoriui. Pagal Tvarkos aprašo 3 ir 4 punktus, prašymą tvirtinti detalų planą planavimo organizatorius pateikia Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai raštu ir prideda prie jo detalų planą. Prašymas tvirtinti detalų planą gali būti teikiamas per 20 darbo dienų, pasibaigus Teritorijų planavimo įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje nustatytam motyvuoto atsakymo dėl atsisakymo tvirtinti detalų planą pateikimo terminui. Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija planavimo organizatoriaus prašymu per 20 darbo dienų nuo prašymo tvirtinti detalų planą pateikimo patvirtina detalų planą.

Taigi, anksčiau nurodytuose teisės aktuose įtvirtintos nuostatos, kurios teisės normos adresatui suponuoja atitinkamą (aktyvų) elgesio variantą: patvirtinti pateiktą detalų planą arba atsisakyti tvirtinti detalų planą, tačiau tokiu atveju planavimo organizatoriui per 20 darbo dienų nuo plano pateikimo dienos

privaloma pateikti motyvuotą atsakymą. Kartu šiose normose reglamentuota išimtis, suteikianti teisę detalų planą patvirtinti Vyriausybės įgaliotai institucijai.

Apžvelgiamoje byloje nagrinėtu atveju UAB „Lidl“ pateiktas detalusis planas patvirtintas nebuvo, taip pat nebuvo pateiktas motyvuotas atsakymas, kodėl atsisakoma tvirtinti detalų planą. Atsižvelgiant į tai, LVAT pripažino, jog pirmosios instancijos teismas teisingai sprendė, kad Ukmergės rajono savivaldybės taryba privalėjo arba patvirtinti detalų planą, arba pateikti motyvuotą atsakymą, kodėl detaliojo plano patvirtinimas negalimas. Ukmergės rajono savivaldybės tarybai pasirinkus pasyvų elgesio modelį ir neatlikus normoje jos kompetencijai priskirtų veiksmų, ginčo detalusis planas galėjo būti tvirtinamas Inspekcijos. LVAT teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad nors ginčo atveju savivaldybės taryba planavimo organizatoriaus prašymu detaliojo plano negrąžino, tai neeliminavo galimybės taikyti minėtos detaliojo plano tvirtinimo procedūros.

2015 m. kovo 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1416-624/2015

Procesinio sprendimo kategorija 14.3.3

[Prieiga internete](#)

16. Valstybės tarnyba

16.1. Bylos dėl priėmimo į valstybės tarnybą

Dėl vien tik įslaptinta informacija paremto sprendimo nepriimti į tarnybą

Nagrinėtos bylos ginčo dalykas – Kauno apylinkės teismo pirmininko įsakymo, kuriuo atsakovas nusprendė nepriimti į valstybės tarnautojo Kauno apylinkės teismo kanclerio pareigas konkursą į šias pareigas laimėjusio pretendento M. Š., teisėtumas ir pagrįstumas.

Kauno apygardos administracinis teismas panaikino ginčo įsakymą ir įpareigojo atsakovą iš naujo svarstyti klausimą dėl M. Š. priėmimo į Kauno apylinkės teismo kanclerio pareigas.

Ginčas kilo iš esmės dėl to, ar ginčo įsakymas galėjo būti priimtas vien tik įslaptintos informacijos pagrindu.

LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad tokie atvejai, kai valstybės paslaptį sudarančiais neišslaptintais duomenimis yra remiamasi kaip vieninteliu ir vienai iš bylos šalių nežinomu įrodymu teismo procese, sudaro prielaidas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimams, pirmiausia, teisės į teisingą bylos nagrinėjimą požiūriu (Konvencijos 6 str.). Individo privatus interesai ir viešasis interesas negali būti priešpriešinami, juos būtina derinti. Vadovaujantis Konstitucinio Teismo, Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Europos Sąjungos teisminių institucijų nustatytais kriterijais, tarp šių interesų turėtų būti užtikrinta teisinga pusiausvyra.

Byloje nustatyta, kad ginčo įsakymas priimtas, remiantis vien tik įslaptinta informacija, kuri pareiškėjui nebuvo žinoma (jis nebuvo su ja supažindintas), Specialiųjų tyrimų tarnyba atsisakė šią informaciją išslaptinti. Pripažinus ginčo įsakymą teisėtu, LVAT teisėjų kolegijos vertinimu, būtų pažeista pareiškėjo teisė į teisingą bylos nagrinėjimą. Byloje taip pat nustatyta, kad atsakovas neįrodė, kad valstybės tarnautojas pagal nacionalinę teisę neturi teisės kreiptis į teismą, ir kad valstybės tarnautojo teisių pagal 6 straipsnį (teisės į teisingą bylos nagrinėjimą) atėmimas yra pagrįstas.

2015 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1195-756/2015

Procesinio sprendimo kategorija 16.1

[Prieiga internete](#)

16.5. Valstybės tarnautojų socialinės ir kitos garantijos

Dėl vidaus tarnybos (policijos) pareigūnų viršvalandinio darbo sampratos

Apžvelgiamoje byloje klausimas kilo dėl policijos pareigūnų viršvalandinio darbo sampratos.

Teisėjų kolegija nurodė, kad pagal Vidaus tarnybos statuto 5 straipsnio 2 dalį, pareigūnų tarnybos santykius reglamentuoja šis statutas, vidaus reikalų įstaigų veiklą reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai. Taigi įstatymų leidėjas, visų pirma, siekė pareigūnų teisinį statusą nustatyti specialiu nei Darbo

kodeksas įstatymu – Vidaus tarnybos statutu. Be to, Vidaus tarnybos statute pareigūnų darbo laikas yra specialiai sureglamentuotas – tam yra skirtas 29 straipsnis („Pareigūnų darbo laikas“) ir nėra nuorodos į Darbo kodekso XIII skyrių („Darbo laikas“). Iš to akivaizdu, kad įstatymų leidėjas siekė pareigūnų darbo laiko normas reglamentuoti Vidaus tarnybos statutu išsamiai. Taip pat, teisėjų kolegijos nuomone, pareigūnų darbo ir poilsio režimas turi itin didelę specifiką lyginant su darbuotojais, dirbančiais darbo sutarties pagrindu. Todėl ir Vidaus tarnybos statutas įtvirtina tarnybos ypatumų kompensavimo principą, pagal kurį pareigūnų tarnybos ypatumai (padidėjęs pavojus gyvybei ar sveikatai, sugriežtinta atsakomybė, ilgesnis darbo laikas bei įvairūs su tarnyba susiję apribojimai) yra kompensuojami šiame statute bei kituose teisės aktuose nustatytais socialinėmis garantijomis.

Vidaus tarnybos statuto 29 straipsnio 1 ir 3 dalyse yra aiškiai nustatytos pareigūnų darbo laiko normos, kurios gali būti dvejopos – 40 val. per savaitę (7 dienų laikotarpį), arba 48 val. per savaitę (7 dienų laikotarpį). Esant 48 val. per savaitę darbo laiko normai, turi būti įstatyme nurodytos sąlygos, t. y. vidaus reikalų įstaigose nustatytos funkcijos turi būti nepertraukiamai vykdomos, dirbama pamainomis, pareigūno pareigybė turi būti įrašyta Vyriausybės patvirtintame sąraše, turi būti įstaigos vadovo sprendimas. Įstatyme nėra nustatyta, kad apskaičiuojant pareigūnų darbo laiko normas per ilgesnį laikotarpį, turi būti taikoma suminė darbo laiko apskaita pagal Darbo kodeksą.

Apžvelgiamos bylos atveju nustatyta, kad pareiškėjai – statutiniai valstybės tarnautojai, vidaus tarnybos pareigas ėję nepertraukiamai nustatytas funkcijas vykdančioje vidaus reikalų įstaigoje ir savo darbą dirbo pamainomis. Pareiškėjų užimamos pareigos patenka į Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 1150 patvirtintų Nustatytas funkcijas nepertraukiamai vykdančių vidaus reikalų statutinių įstaigų pareigūnų, dirbančių pamainomis, pareigybių sąrašą. Policijos generalinio komisaro 2010 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 5-V-277 patvirtinto Darbo ir poilsio laiko apskaitos policijos įstaigose tvarkos aprašo 13 punktu policijos įstaigų vadovai įgalinti priimti sprendimus dėl pamainomis dirbančių darbuotojų darbo laiko trukmės nustatymo, numatant, kad pamainos trukmė negali būti ilgesnė nei 24 valandos, o savaitės darbo laiko norma negali viršyti 48 valandų per savaitę. Klaipėdos AVPK Patrulių rinktinės 1-osios kuopos 1-ojo būrio darbo grafikus savo sprendimais tvirtino Klaipėdos AVPK vadovas arba jo pavaduotojas.

Atsižvelgusi į nurodytas faktines aplinkybes, teisėjų kolegija konstatavo, kad byloje nagrinėta teisinė situacija patenka į Vidaus tarnybos statuto 29 straipsnio 3 dalies reglamentavimo sritį. Todėl pareiškėjų darbo laikas, viršijantis 40 val. per savaitę, tačiau neviršijantis 48 val. per savaitę, nelaikytinas viršvalandiniu darbu.

2015 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-691-525/2015

Procesinio sprendimo kategorija 16.5

[Prieiga internete](#)

16.6. Valstybės tarnautojų atleidimas iš pareigų

Dėl sprendimo panaikinti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija

Apžvelgiamoje byloje, be kita ko, buvo vertinamas įstaigos vadovo sprendimo panaikinti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija teisėtumas.

Byloje taikytas ir aiškintas Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 20 punktas, kuriame nustatytas leidimo neišdavimo pagrindas – tikrinimo metu nustatomos ar per pastaruosius 3 metus buvo nustatytos asmens savybės, kita veika ar ryšiai, ar kitos su asmeniu susijusios aplinkybės, ar faktai, dėl kurių kyla grėsmė patikėtos įslaptintos informacijos saugumui.

LVAT teisėjų kolegija konstatavo, kad šioje teisės normoje nurodytos aplinkybės yra vertinamojo pobūdžio, jų sąrašas nėra baigtinis. Šių aplinkybių buvimą (nustatymą) paslapčių subjektas, spręsdamas dėl aptariamo leidimo panaikinimo, turi pagrįsti konkrečių, nustatytų, paaiškėjusių po leidimo išdavimo įvykių, faktų analize Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo kontekste (ar asmuo gali būti laikomas patikimu ir lojaliu Lietuvos valstybei, ar jam gali būti leista dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija) ir suformuluoti tokiu vertinimu pagrįstas išvadas, t. y. nurodyti, kokias būtent leidimo turėtojo asmenines savybes nustatė, kokia jo veikla, ryšiai, faktai ar aplinkybės, dėl kurių kyla grėsmė jam patikėtos įslaptintos informacijos saugumui ir pareigūnas negali būti laikomas patikimu ir lojaliu Lietuvos valstybei asmeniu, buvo nustatytos.

Byloje taip pat aktualu buvo tai, koku laikotarpiu gautais ir kokiais duomenimis galima remtis, vertinant paslapčių subjekto sprendimo panaikinti aptariamą leidimą teisėtumą.

LVAT teisėjų kolegija išaiškino, kad kilus ginčui dėl individualaus administracinio akto, panaikinančio leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, teismas turi vertinti tik tas aplinkybes (konkrečius faktinius duomenis), kurias paslapčių subjektas buvo nustatęs patikrinimo metu ir kurias įvertinęs, priėjo prie išvadų, jog tų nustatytų ir kvalifikuotų pagal atitinkamą Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 16 straipsnio 2 dalies punktą aplinkybių pagrindu leidimo turėtojas nėra patikimas ir lojalus Lietuvos valstybei. Kilus administraciniam ginčui, paslapčių subjektas negali papildyti savo išvadų dėl leidimo panaikinimo papildomais faktiniais duomenimis.

2015 m. kovo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-895-146/2015

Procesinio sprendimo kategorija 16.6

[Prieiga internete](#)

16.8. Kiti tarnybiniai ginčai

Dėl sąvokos „darbuotojas, auginantis vaikus“ aiškinimo, sprendžiant, ar tokiam asmeniui suteiktina papildoma poilsio diena

Apžvelgiamoje byloje ginčytu sprendimu atsakovas atsisakė suteikti pareiškėjui Darbo kodekso 214 straipsnio 1 dalyje nustatytą lengvatą – vieną papildomą poilsio dieną per mėnesį.

Darbo kodekso 214 straipsnio 1 dalis (2012 m. balandžio 12 d. redakcija) įtvirtina, jog, be kita ko, darbuotojams, auginantiems du vaikus iki dvylikos metų, suteikiama viena papildoma poilsio diena per mėnesį (arba sutrumpinamas darbo laikas dviem valandomis per savaitę), mokant darbuotojui jo vidutinį darbo užmokestį. Pirmosios instancijos teismas sprendė, kad pareiškėjas, su sutuoktine šeimoje augindamas du dvylikos metų neturinčius vaikus, iš kurių vienas yra pareiškėjo ir jo sutuoktinės vaikas, o kitas – pareiškėjo sutuoktinės vaikas iš ankstesnės santuokos, neturi teisės pasinaudoti nurodyta lengvata.

LVAT teisėjų kolegija, nesutikdama su tokia pozicija, išaiškino, kad Darbo kodekso 214 straipsnio pavadinimas nurodo, jog šiame straipsnyje aptariama papildoma lengvata suteikiama „asmenims, auginantiems vaikus“. Aptariamoms teisės normoms 1 dalies dispozicijoje vartojama darbuotojo (ne tėvo, įtėvio, globėjo ar kita) sąvoka, nurodant, kad būtent „darbuotojams, auginantiems <...> du vaikus iki dvylikos metų“ yra suteikiama viena papildoma poilsio diena per mėnesį. Papildomų kriterijų – tokių kaip biologinio ar teisinio ryšio tarp vaiko ir jį auginančio asmens (darbuotojo) – aptariamoje nuostatoje įstatymų leidėjas neįtvirtino. Pagal Darbo kodekso 15 straipsnį, darbuotojas yra fizinis asmuo, pagal šio kodekso 13 straipsnį turintis darbinį teisumą ir veiksnumą, dirbantis pagal darbo sutartį už atlyginimą. Todėl negalima teigti, jog darbuotojas, kurio šeimoje auga vaikas (vaikai), kurio šis darbuotojas nėra įsivaikinęs (paskirtas jo globėju ar rūpintoju), neturi teisės pasinaudoti Darbo kodekso 214 straipsnio 1 dalyje numatyta lengvata. Sprendžiant, ar pareiškėjas turi teisę pasinaudoti aptariama lengvata, atsižvelgiama į susidariusią faktinę situaciją, o būtent į tai, kad pareiškėjas ir jo sutuoktinės šeimoje faktiškai auga du vaikai iki dvylikos metų. Vaiko auginimo sampratai yra būdingi nuolatinumo ir nepertraukiamumo aspektai, kurie visiškai realizuojami tik turint pastovų psichologinį ir socialinį kontaktą su vaiku (LVAT 2010 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-531/2010). Kadangi abiem vaikais, augančiais pareiškėjo šeimoje, jo teigimu, jis rūpinasi vienodai, skiria jiems tiek pat dėmesio ir laiko, o duomenų, paneigiančių šiuos pareiškėjo teiginius, byloje nebuvo, LVAT teisėjų kolegija neturėjo pagrindo teigti, jog pareiškėjas neatitiko Darbo kodekso 214 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos.

2015 m. kovo 3 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-452-756/2015

Procesinio sprendimo kategorija 16.6

[Prieiga internete](#)

Dėl reikalavimo gauti profesinės sąjungos sutikimą skiriant tarnybinės nuobaudas pagal Kalėjų departamento statuto 2008 m. lapkričio 6 d. redakciją

Apžvelgiamoje byloje pareiškėjas, Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas), kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti Kauno apskrities policijos ir kitų teisėsaugos darbuotojų profesinės sąjungos (toliau – Profesinė sąjunga) sprendimą neduoti išankstinio sutikimo skirti tarnybines nuobaudas pataisos namų pareigūnams.

Ginčo teisiniai santykiai nagrinėtu atveju susiklostė tarnybinių nuobaudų skyrimo pagal Kalėjimų departamento statutą srityje, susijusioje su profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo (toliau – renkamojo organo) išankstiniu sutikimu dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo. Byloje iš esmės kilo klausimas, ar pagal taikytinus teisės aktus ir susiklosčiusią faktinę situaciją apskritai buvo reikalinga kreiptis į Profesinę sąjungą ir gauti pastarosios sutikimą dėl tarnybinių nuobaudų skyrimo pataisos namų pareigūnams.

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad Kalėjimų departamento statute (2008 m. lapkričio 6 d. redakcija) nesant tiesioginės normos, reglamentuojančios institucijos pareigą prieš skiriant tarnybines nuobaudas Kalėjimų departamento pareigūnui, gauti dėl to profesinės sąjungos sutikimą, ir nesant kitų teisinio reguliavimo ypatumų minėtame teisės akte, byloje susiklosčiusį teisinį santykį reglamentuojančios teisės normos turi būti aiškinamos sistemiskai, darant išvadą, jog aptariamu atveju taikomos Profesinių sąjungų įstatymo 21 straipsnio 1 ir 2 dalys. Toks teisinis reguliavimas lemia, kad pagal Kalėjimų departamento statutą (2008 m. lapkričio 6 d. redakcija¹), Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų pareigūnams, išrinktiems į profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organą, skiriant tarnybines nuobaudas, išskyrus tarnybines nuobaudas – atleidimą iš darbo, reikalingas išankstinis profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo sutikimas. Taigi skiriant tarnybines nuobaudas pagal Kalėjimų departamento statutą (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo), išankstinis profesinės sąjungos renkamojo organo sutikimas reikalingas tik dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo profesinės sąjungos nariui, išrinktam į renkamuosius organus.

Kadangi nagrinėtoje byloje nustatyta, kad pataisos namų pareigūnai yra Profesinės sąjungos nariai, tačiau jie nėra išrinkti į šio profesinio susivienijimo atstovaujamojo ir (arba) valdymo organą, išankstinis Profesinės sąjungos sutikimas dėl tarnybinių nuobaudų skyrimo minėtiems pareigūnams nebuvo reikalingas. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad norint skirti pareigūnams tarnybines nuobaudas, nebuvo būtina kreiptis į Profesinę sąjungą.

Pasak LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos, aplinkybė, kad pagal Kalėjimų departamento statutą (2008 m. lapkričio 6 d. redakcija), išankstinis profesinės sąjungos sutikimas dėl tarnybinių nuobaudų skyrimo pareigūnams, kurie yra profesinės sąjungos nariai, bet nėra išrinkti į profesinės sąjungos renkamuosius organus, nėra reikalingas, lemia, kad ši procedūra nėra privaloma. Todėl nagrinėtu atveju Profesinės sąjungos sprendimas neduoti sutikimo skirti tarnybines nuobaudas pareiškėjo teisių nepažeidė. Vadinas, vertinimas, ar šio sprendimo turinys yra pagrįstas ir atitinka teisės aktų reikalavimus, išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, yra perteklinis ir nereikalingas.

Atsižvelgus į administracinių teismų formuojamą praktiką, pagal kurią kai asmens teisės skundžiamu administraciniu aktu ar veiksmu (neveikimu) nebuvo pažeistos, turi būti priimamas administracinio teismo sprendimas, kuriuo asmens skundas atmetamas, pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir priimtas naujas sprendimas – Kalėjimų departamento skundas atmestas.

2015 m. kovo 24 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1418-261/2015
Procesinio sprendimo kategorija 16.4; 16.5

[Prieiga internete](#)

17. Bylos dėl norminių administracinių aktų teisėtumo

17.1. Centrinų valstybinių administravimo subjektu

¹ Pažymėtina, kad šiuo metu galiojančioje Kalėjimų departamento statuto redakcijoje įtvirtinta, kad skiriant tarnybines nuobaudas profesinių sąjungų nariams [t. y. ne tik nariams, išrinktiems į renkamojo organo narius], išskyrus tarnybines nuobaudas – atleidimą iš tarnybos, reikalingas išankstinis profesinės sąjungos renkamojo organo sutikimas.

Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2010 m. rugsėjo 15 d. sprendimu Nr. Sp-69 patvirtinto Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų kandidatų diskusijų per radiją ir televiziją tvarkos aprašo 20 ir 21 punktų teisėtumo

Norminėje administracinėje byloje buvo keliamas klausimas dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2010 m. rugsėjo 15 d. sprendimu Nr. Sp-69 patvirtinto Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų kandidatų diskusijų per radiją ir televiziją tvarkos aprašo (toliau - Aprašas) 20 ir 21 punktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui (iš jo kylantiems teisės aktų hierarchijos bei proporcingumo imperatyvams), Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 3 straipsnio 3 daliai, 48 straipsnio 2 daliai, Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktui ir Lietuvos Respublikos politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymo 16 straipsnio 9 dalies 1 punktui.

LVAT išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad Aprašo 20 ir 21 punktų reguliavimu buvo įtvirtinta, kurie subjektai gali dalyvauti diskusijų laidose, skirtose rinkimams į savivaldybių tarybas, nacionaliniu, o kurie – regioniniu lygmeniu. Taigi tiriamu teisiniu reguliavimu, kuris yra žemesnės teisinės galios nei įstatymai, buvo sureguliuota teisė dalyvauti rinkiminėse diskusijų laidose *ratione personae*. Ši teisė savo ruožtu yra platesnės teisės į rinkiminę agitaciją siekiu būti išrinktam į savivaldybių tarybas, taigi – pasyviosios rinkimų teisės elementas. Tokiu būdu, nepaisant iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančio teisės aktų hierarchijos principo, buvo ribojama minėtos konstitucinės teisės apimtis. Be to, rinkiminė agitacija, kurios neatsiejama dalimi laikytina galimybė pristatyti visuomenei savo politines idėjas viešų diskusijų metu, yra viena iš sąlygų, užtikrinančių laisvus rinkimus. Todėl poįstatyminiu teisiniu reguliavimu pasirinktinai numatant, kurie subjektai šią teisę įgyvendina ekstensyvesne (diskutuojant nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis), o kurie – ribotesne apimtimi (diskutuojant tik regioniniu lygmeniu), sudaromos prielaidos pažeisti ir šį iš Konstitucijos implicitiškai kylantį rinkimų imperatyvą.

Taip pat, LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, tiriamas teisinis reguliavimas konkuravo su įstatyme įtvirtintu teisiniu reguliavimu, nes juo buvo įtvirtintos sąlygos, kurioms neišsipildžius, nacionaliniu lygmeniu diskusijos apskritai nevyktų, nors Rinkimų įstatymo 48 straipsnio nuostatos nenustato, kad gali būti nerengiamos rinkimų agitacijai skirtos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidos, finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis, bei nenurodo kriterijų, kuriais remiantis būtų galima nustatyti atvejus, kada minėtos laidos nebūtų rengiamos.

2015 m. kovo 23 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. I-9-662/2015
Procesinio sprendimo kategorija 17.1

[Prieiga internete](#)

17.2. Teritorinių ar savivaldybių administravimo subjektu

Dėl savivaldybės teisės reguliuoti privačių bendrojo naudojimo objektų atnaujinimui skirtų lėšų tvarkymo klausimus

Vyriausybės atstovas Kauno apskrityje inicijavo administracinę bylą, prašydamas ištirti Kauno miesto savivaldybės tarybos priimtų sprendimų, susijusių su gyvenamųjų namų liftų atnaujinimo lėšų administravimo tvarkos nustatymu, *inter alia* įpareigojimu visus liftų administratorius lėšas liftams atnaujinti kaupti ir apskaityti savo sąskaitose, atitiktį atitinkamoms Civilinio kodekso ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis.

LVAT teisėjų kolegija, atsižvelgusi į butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės teisę, jos įgyvendinimą reglamentuojančias Civilinio kodekso nuostatas, *inter alia* į Civilinio kodekso 4.75 straipsnio 1 dalį, nustatančią, kad bendrosios dalinės nuosavybės teisės objektas valdomas, juo naudojama ir disponuojama bendraturčių sutarimu, šias nuostatas aiškinančią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, nurodė, kad savivaldybėms nėra suteikta teisė spręsti dėl privačių bendrojo naudojimo objektų atnaujinimui skirtų lėšų kaupimo, jų pervedimo, panaudojimo. Taigi Kauno miesto savivaldybės taryba, nustatydama privalomus nurodymus liftų administratoriams ir privalomus nurodymus bendrojo naudojimo objektų administratoriams, daugiabučių namų savininkų bendrijoms ir jungtinės veiklos sutarties

dalyviams, taip pat privačių kaupiamųjų lėšų liftams atnaujinti rinkimo ir paskirstymo tvarką daugiabučių gyvenamųjų namų, kuriuose yra įrengti liftai, bendraturčiams, nustatė tokį teisinį reguliavimą, kuris reguliuojamas aukštesnės galios teisės aktu – Civiliniu kodeksu. Tokie sprendimai, teisėjų kolegijos nuomone, prieštarauja iš Konstitucijos kylančiam teisės aktų hierarchijos principui.

2015 m. kovo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1236-662/2015

Procesinio sprendimo kategorija 1.3; 17.2; 35.3

[Prieiga internete](#)

38. Kitos bylos, kylančios iš ginčų dėl teisės viešojo ar vidaus administravimo srityje

Dėl smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo ir tokios žalos kompensavimo avansu atribojimo

Administracinėje byloje ginčas kilo dėl Teisingumo ministerijos sprendimo, priimto dėl pareiškėjo prašymo kompensuoti jam smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą (dėl nesunkaus sveikatos sutrikdymo), jos dydį grindžiant teismų procesiniais sprendimais, priimtais civilinėse bylose dėl žalos atlyginimo.

Išplėstinė teisėjų kolegija pirmiausia pažymėjo, kad vadovaujantis Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo (toliau – Kompensavimo įstatymas) 6 straipsnio 1 dalimi, nagrinėti asmenų prašymus kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą ir priimti sprendimus dėl tokio pobūdžio žalos kompensavimo pavesta Teisingumo ministerijai arba jos įgaliotai institucijai. Kompensavimo įstatymas nustato priteistos smurtiniais nusikaltimais padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensavimą ir smurtiniais nusikaltimais padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensavimą avansu (1 str. 2 d.). Prašymų kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą ir prašymų avansu kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą reglamentuoja skirtingi šio įstatymo straipsniai, esantys skirtinguose įstatymo skirsniuose (atitinkamai – Kompensavimo įstatymo II skirsnyje „Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimas“ esantis 5 straipsnis ir III skirsnyje „Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimas avansu“ esantis 9 straipsnis). Taigi minėtieji įstatymo straipsniai šiuos prašymus pagal rūšį diferencijuoja, nustatydami skirtingas juose nurodytinas aplinkybes ir kartu išvardydami su jais teiktinus dokumentus, bei pavesdami teisingumo ministrui patvirtinti šių prašymų formas. Kompensavimo įstatymo 6 straipsnis numato specialią prašymų kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą nagrinėjimo tvarką (*mutatis mutandis* tokia tvarka Kompensavimo įstatymo 10 straipsnyje įtvirtinta ir prašymų avansu kompensuoti smurtiniais nusikaltimais padarytą žalą nagrinėjimui), o iš šio straipsnio 3 dalies lingvistinės ir loginės konstrukcijos matyti, jog įstatymų leidėjas šioje įstatymo normoje įtvirtino reikalavimą priimti motyvuotą sprendimą dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimo – sprendimą kompensuoti žalą (išmokėti kompensaciją) arba sprendimą atsisakyti kompensuoti žalą. Be to, Teisingumo ministerija, kaip viešojo administravimo subjektas, turi vadovautis ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis tiek, kiek tai neprieštarauja specialioms įstatyme įtvirtintoms prašymų nagrinėjimo taisyklėms, o būtent – pareiga vadovautis objektyvumo ir nepiktnaudžiavimo valdžia principais bei pareiga priimamą individualų administracinį aktą pagrįsti objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis bei motyvuoti.

Konkrečiu atveju pareiškėjas pateikė prašymą kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą, kaip tai suprastina Kompensavimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies prasme, tačiau atsakovas priėmė sprendimą dėl smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimo *avansu*. Išplėstinė teisėjų kolegija vertino, jog toks prašymo perkvalifikavimas, iš esmės nepriimant vieno iš Kompensavimo įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje numatytų sprendimų – žalą kompensuoti arba atsisakyti žalą kompensuoti – prilygsta teisės aktuose įtvirtintos pareigos motyvuoti priimamus administracinius aktus pažeidimui, todėl administracinis aktas negali būti laikomas teisėtu (ABTĮ 89 str. 1 d. 1 p.). Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pažymėjo, kad Teisingumo ministerija, išnagrinėdama pareiškėjo prašymą kaip prašymą kompensuoti smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą avansu ir visiškai nepasisakydama dėl tikrosios pareiškėjo valios – gauti smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimą – pažeidė savo, kaip viešojo administravimo subjekto, pareigą priimti motyvuotą ir objektyviais duomenimis pagrįstą administracinį aktą.

Pasisakydama dėl minėtų institutų atribojimo, išplėstinė teisėjų kolegija pažymėjo, kad iš Kompensavimo įstatymo normų (2 str. 5 ir 6 p.) matyti, jog skiriasi smurtiniu nusikaltimu padarytos žalos kompensavimo ir tokios žalos kompensavimo avansu institutų prigimtis. Nors abu žalos kompensavimo

būdai apima tiek turtinės, tiek neturtinės žalos atlyginimą iš specialiosios Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo programos ginant nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusiųjų asmenų teises ir teisėtus interesus, jie taikomi skirtingais atvejais: žalos kompensavimas taikomas, kai smurtinį nusikaltimą padaręs asmuo ar už jo veiką atsakingas asmuo neatlygina *priteistos* žalos ar teismo patvirtintoje sutartyje dėl smurtinių nusikaltimų padarytos žalos atlyginimo ar pašalinimo nurodytos žalos, o kompensavimas avansu taikomas, kai *nėra teismo sprendimo* dėl žalos atlyginimo <...>. Iš to išplaukia, jog smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo ir tokios žalos kompensavimo avansu institutų taikymo atribojimui reikšminga aplinkybė – *res judicata* galią turinčio teismo sprendimo (sprendimų) priteisti nuo smurtinio nusikaltimo nukentėjusiam asmeniui tokiu nusikaltimu padarytos žalos atlyginimą (ar teismo patvirtintos sutarties dėl žalos atlyginimo ar pašalinimo) buvimas (nebuvimas). *Res judicata* galią turintis sprendimas priteisti žalos atlyginimą Kompensavimo įstatymo kontekste reiškia patvirtinimą, kad yra nustatytas žalą nukentėjusiam nuo smurtinio nusikaltimo padaręs ar / ir už ją atsakingas asmuo, taip pat teismo yra nustatytas tokios žalos (turtinės ir /ar neturtinės) dydis pinigine išraiška. Tuo tarpu smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo avansu paskirtis yra sudaryti nuo smurtinio nusikaltimo nukentėjusiam asmeniui galimybę gauti bent dalį žalos atlyginimo tuo atveju, kai nėra teismo sprendimo dėl žalos atlyginimo iš smurtinį nusikaltimą padariusio asmens ar už jo veiką atsakingo asmens, tokiu būdu realizuojant Kompensavimo įstatymo 1 straipsnio 1 dalies įstatymo tikslą ginti nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusių asmenų teises ir teisėtus interesus. Nagrinėtu atveju, išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, būtent ta aplinkybė, kad yra *res judicata* galią turintys teismų sprendimai dėl žalos atlyginimo, Kompensavimo įstatymą aiškinant sistemiškai ir teleologiškai, turėjo nulemti žalos kompensavimo instituto taikymą ginčo teisiniams santykiams. Buvo pastebėta ir tai, jog atsakovui suabsoliutinus aplinkybę, jog remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies 4 punktu, buvo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą, Kompensavimo įstatymo normos nebūtų taikomos sistemiškai bei būtų iškreipta žalos kompensavimo avansu instituto prasmė.

2015 m. kovo 16 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. A-1433-146/2015
Procesinio sprendimo kategorija 38

[Prieiga internete](#)

II. Administracinių bylų teiseną

61. Procesiniai terminai

61.1. Skaičiavimo tvarka

Dėl Darbo kodekse numatyto bendrojo senaties termino taikymo, kaip pagrindo atsisakyti priimti pareiškėjo skundą

Atskiruoju skundu buvo skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria buvo atsisakyta priimti pareiškėjo skundą, konstatavus, jog šis praleido Darbo kodekso 27 straipsnio 2 dalyje nustatytą trejų metų senaties terminą.

Ši Darbo kodekso nuostata numato, kad bendrasis ieškinio senaties terminas šio kodekso reglamentuojamiems santykiams yra treji metai, jeigu šis kodeksas ir kiti darbo įstatymai atskiriems reikalavimams nenustato trumpesnių ieškinio senaties terminų. LVAT teisėjų kolegija taip pat priminė, kad Valstybės tarnybos įstatymas nėra sureguliuavęs terminų pareikšti reikalavimams dėl išmokų, susijusių su valstybės tarnybos santykiais, priteisimo, todėl valstybės tarnautojų reikalavimams dėl išmokų, susijusių su tarnybos santykiais, turi būti taikomas Darbo kodekso 27 straipsnio 2 dalyje nustatytas bendrasis trejų metų ieškinio senaties terminas. Tačiau Darbo kodekso 27 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad ieškinio senačiai taikomos Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso nuostatos, jeigu šiame kodekse ir kituose darbo įstatymuose nėra specialių ieškinio senaties taikymo nuostatų. Darbo kodekso 27 straipsnio 1 dalis, analogiškai kaip ir Civilinio kodekso 1.124 straipsnis, apibrėžia, kad ieškinio senatis – tai įstatymų nustatytas laiko tarpas (terminas), per kurį asmuo gali apginti savo pažeistas teises pareikšdamas ieškinį. Civilinio kodekso 1.126 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad reikalavimą apginti pažeistą teisę teismas priima nagrinėti nepaisant to, kad ieškinio senaties terminas pasibaigęs. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad ieškinio senatį teismas taiko tik tuo atveju, kai ginčo šalis reikalauja.

Kaip pažymėjo LVAT teisėjų kolegija, pagal šią imperatyvią taisyklę teismas ieškinio senaties negali taikyti savo iniciatyva ir turi spręsti dėl jos taikymo tik tuo atveju, kai ginčo šalis to reikalauja. Atitinkamai apžvelgiamoje byloje buvo pripažinta, kad pirmosios instancijos teismas nagrinėtu atveju nepagrįstai sprendė dėl ieškinio senaties taikymo skundo priėmimo stadijoje.

2015 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-580-492/2015

Procesinio sprendimo kategorija 79.2; 63.3.8

[Prieiga internete](#)